

399**ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW**

z dnia 1 kwietnia 2008 r.

w sprawie wprowadzenia na 2008 rok programów zwalczania i kontroli gruźlicy bydła, enzootycznej białaczki bydła, zakażeń wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków u drobiu i ptaków dzikich oraz zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła i wścieklizny

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Wprowadza się w 2008 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej program:

1) zwalczania i kontroli:

- a) gruźlicy bydła (*Bovine tuberculosis*), który jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia,
- b) enzootycznej białaczki bydła (*Enzootic bovine leucosis — EBL*), który jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia,

c) zakażeń wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków u drobiu i ptaków dzikich, który jest określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia;

2) zwalczania:

- a) gąbczastej encefalopatii bydła (*Bovine spongiform encephalopathy — BSE*), który jest określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia,
- b) wścieklizny (*Rabies*), który jest określony w załączniku nr 5 do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 23, poz. 188 i Nr 33, poz. 289, z 2006 r. Nr 17, poz. 127, Nr 144, poz. 1045 i Nr 249, poz. 1830 oraz z 2007 r. Nr 133, poz. 920.

Prezes Rady Ministrów: *D. Tusk*

Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów
z dnia 1 kwietnia 2008 r. (poz. 399)

Załącznik nr 1

Program zwalczania i kontroli gruźlicy bydła (Bovine tuberculosis)

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Gruźlica bydła (Bovine tuberculosis)

Rok wdrożenia: 2008

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie gruźlicy bydła

Działania w zakresie zwalczania gruźlicy bydła zostały zapoczątkowane w Rzeczypospolitej Polskiej wraz z wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. Nr 77, poz. 673, z późn. zm.).

Skutkiem prowadzonych po 1945 r. działań było uzyskanie przez poszczególne województwa statusu województwa urzędowo wolnego od gruźlicy bydła. Ostatnie województwo uzyskało ten status w 1975 r. Z dniem 1 grudnia 1975 r. terytorium państwa uznano za wolne od gruźlicy bydła [Komunikat Ministra Rolnictwa z dnia 24 grudnia 1975 r. (nr WETgb-641-8/75) w sprawie uznania obszaru Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej za wolny od gruźlicy bydła (Dz. U. Min. Rol. z 1976 r. nr 2, poz. 7)].

Poniższa tabela przedstawia daty uzyskiwania przez poszczególne województwa statusu województwa urzędowo wolnego od gruźlicy bydła, odzwierciedlając obecnie obowiązujący podział administracyjny Rzeczypospolitej Polskiej.

Województwo	Rok uznania za wolne
<i>dolnośląskie</i>	<i>1975</i>
<i>kujawsko- pomorskie</i>	<i>1971</i>
<i>lubelskie</i>	<i>1963</i>
<i>lubuskie</i>	<i>1973</i>

<i>łódzkie</i>	<i>1969</i>
<i>małopolskie</i>	<i>1965</i>
<i>mazowieckie</i>	<i>1968</i>
<i>opolskie</i>	<i>1971</i>
<i>podkarpackie</i>	<i>1964</i>
<i>podlaskie</i>	<i>1963</i>
<i>pomorskie</i>	<i>1970</i>
<i>śląskie</i>	<i>1969</i>
<i>świętokrzyskie</i>	<i>1966</i>
<i>warmińsko-mazurskie</i>	<i>1970</i>
<i>wielkopolskie</i>	<i>1975</i>
<i>zachodniopomorskie</i>	<i>1973</i>

Po uznaniu Polski za kraj wolny od gruźlicy bydła, zapoczątkowano w 1975 r. badanie bydła według schematu: 1/3 pogłowia bydła rocznie na terenie każdego województwa, zgodnie z przyjętym przez Ministra Rolnictwa programem kontroli gruźlicy bydła.

Wspomniany program kontroli, aktualizowany w ramach „Rocznych założeń dla kontroli chorób zakaźnych zwierząt”, obowiązywał do 1999 r., kiedy kwestię monitoringu gruźlicy bydła uregulowało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12 października 1999 r. w sprawie określenia rodzaju prób, zakresu badań i sposobu prowadzenia dokumentacji przy badaniach kontrolnych występowania zakażeń zwierząt oraz pozostałości chemicznych, biologicznych, leków i skażeń promieniotwórczych w tkankach zwierząt, mięsie, środkach spożywczych pochodzenia zwierzęcego i niejadalnych surowcach zwierzęcych (Dz. U. Nr 93, poz. 1080, z późn. zm.).

Zgodnie z regulacją zawartą w wyżej wymienionym rozporządzeniu, w każdym roku należało przeprowadzić badanie testem tuberkulinowym 1/3 pogłowia bydła w wieku powyżej 6 tygodnia życia znajdującego się na obszarze każdego powiatu, tak aby w 3 kolejnych latach zbadać całe pogłowie bydła na obszarze powiatu.

Następnie kwestia monitoringu gruźlicy bydła uregulowana została w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 kwietnia 2003 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli, zakresu badań

oraz zasady ich finansowania (Dz. U. Nr 62 poz. 571). Zmiana, w porównaniu z wcześniejszą regulacją polegała na sprecyzowaniu, że badania odbywają się przy zastosowaniu metody tuberkulinizacji śródskórnej.

Od grudnia 2004 r. kwestię badań kontrolnych w kierunku gruźlicy bydła reguluje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282 poz. 2813 oraz z 2006 r. Nr 44 poz. 315.). Rozporządzenie to stanowi, że w celu kontroli występowania gruźlicy bydła corocznie tuberkulinizacją śródskórną obejmuje się 1/3 stad bydła na obszarze powiatu tak, aby w okresie 3 lat poddać badaniu wszystkie stada bydła znajdujące się na obszarze tego powiatu. Badaniu poddaje się bydło powyżej 6 tygodnia życia. Zmiana, w porównaniu z wcześniejszą regulacją, polega na określeniu, że badania obejmują 1/3 stad bydła, a nie 1/3 pogłowia bydła na obszarze każdego powiatu.

3. Opis programu

W Rzeczypospolitej Polskiej jest obecnie prowadzony program kontroli gruźlicy bydła, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określania jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

Badaniami jest objęte całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Corocznie bada się 1/3 stad bydła, znajdujących się na obszarze powiatu, co umożliwia zbadanie wszystkich stad bydła w okresie 3 lat.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa liczba stad utrzymujących bydło oraz stan pogłowia bydła na dzień 31 grudnia 2006 r. (raport z dnia 20 stycznia 2007 r.), przedstawiał się następująco:

Bydło ogółem		Liczba stad liczących 1 sztukę bydła	Stada liczące 2-5 sztuk bydła		Stada liczące powyżej 5 sztuk bydła	
liczba stad	liczba zwierząt		liczba stad	liczba zwierząt	liczba stad	liczba zwierząt
820 142	6 313 523	206 722	336 157	986 361	277 263	5 120 440

Zgodnie z powyższymi danymi, w jednym roku program objąłby 2 104 508 sztuk bydła, w 273 381 stadach (1/3 z ogólnej liczby stad).

Badaniem objęte zostanie bydło powyżej 6 tygodni życia.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa liczba stad utrzymujących bydło powyżej 6 tygodni życia oraz stan pogłowia bydła w tych stadach na dzień 31 grudnia 2006 roku (raport z dnia 20 stycznia 2007 r.), przedstawiał się następująco:

Bydło ogółem		Liczba stad liczących 1 sztukę bydła	Stada liczące 2-5 sztuk bydła		Stada liczące powyżej 5 sztuk bydła	
liczba stad	liczba zwierząt		liczba stad	liczba zwie- rząt	liczba stad	liczba zwierząt
803 509	6 150 480	210704	343 085	989 587	249 720	4 950 189

Zgodnie z powyższymi danymi programem zostanie objętych 2 050 158 sztuk bydła, w 267 837 stadach (1/3 z ogólnej liczby stad utrzymujących bydło powyżej 6 tygodni życia).

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia podejrzenia lub stwierdzenia gruźlicy bydła reguluje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła (Dz. U. Nr 258, poz. 2585).

W przypadku podejrzenia choroby powiatowy lekarz weterynarii podejmuje niezwłocznie czynności mające na celu potwierdzenie lub wykluczenie choroby. Organ ten przeprowadza dochodzenie epizootyczne, badanie kliniczne zwierząt, badanie poubojowe, sekcję zwłok lub wykonuje test diagnostyczny albo pobiera próby do badań diagnostycznych. Obejmuje stado nadzorem i nakłada na nie restrykcje w postaci zakazu przemieszczania bydła do stada oraz ze stada, z wyłączeniem przemieszczania dokonywanego w celu przeprowadzenia natychmiastowego uboju. Sztuki podejrzane o chorobę zostają odizolowane od reszty stada. Ponadto powiatowy lekarz weterynarii podejmuje inne niezbędne czynności zmierzające do zapobieżenia rozprzestrzenianiu się gruźlicy bydła.

Zgodnie z art. 51 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz § 5 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła, w przypadku stwierdzenia gruźlicy bydła, powiatowy lekarz weterynarii powiadamia powiatowego państwowego inspektora sanitarnego oraz podmiot skupujący mleko. Wyznacza ognisko choroby oraz zakazuje przemieszczania bydła do oraz z chorego stada (dozwolone jest jedynie przemieszczanie w celu dokonania natychmiastowego uboju). Mleko chorych zwierząt może zostać wykorzystane jedynie, po odpowiedniej

obróbce cieplnej, do skarmiania zwierząt w danym gospodarstwie. Powiatowy lekarz weterynarii nakazuje oznakowanie i izolację w stadzie chorych sztuk do czasu ich zabicia.

Powiatowy lekarz weterynarii podejmuje również inne czynności, zgodnie z przepisami rozporządzenia z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła.

Ognisko choroby uznaje się za wygasłe, jeżeli wszystkie sztuki chore zostały zabite lub padły, przeprowadzone zostało oczyszczanie i odkażanie, a wyniki dwóch kolejnych testów tuberkulinizacji porównawczej, przeprowadzonych w określonym czasie u pozostałych sztuk w stadzie są ujemne. Pierwszy test przeprowadza się nie wcześniej niż po upływie 60 dni, drugi zaś nie wcześniej niż w czwartym i nie później niż w dwunastym miesiącu od dnia usunięcia ostatniego chorego zwierzęcia z ogniska.

Warunki konieczne do uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne od gruźlicy bydła zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt Dz. U. Nr 126, poz. 1058).

Program nie wprowadza dodatkowych wymagań co do przemieszczania bydła w związku ze statusami epizootycznymi poszczególnych regionów.

Gruźlica bydła jest chorobą nie podlegającą leczeniu, nie wykonuje się także szczepień przeciwko tej chorobie.

Celem długofalowym jest uznanie całego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za urzędowo wolne od tej jednostki chorobowej. Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej będzie mogło zostać uznane za urzędowo wolne od choroby, jeżeli zostaną spełnione następujące warunki:

- 1) odsetek stad zakażonych gruźlicą bydła nie przekroczył w okresie 6 kolejnych lat 0,1 % wszystkich stad bydła;
- 2) przynajmniej 99,9 % stad bydła zostało uznane za urzędowo wolne od gruźlicy bydła w okresie 6 lat;
- 3) możliwa jest identyfikacja stada pochodzenia i stada przejściowego dla każdej sztuki bydła;
- 4) wszystkie zwierzęta rzeźne z gatunku bydło pochodzące z danego obszaru są poddawane badaniu poubojowemu;

- 5) są przestrzegane przepisy w sprawie zawieszania i uchylania statusu stada urzędowo wolnego od gruźlicy bydła;
- 6) nie szczepi się bydła przeciwko gruźlicy oraz nie leczy się bydła chorego na tę chorobę;
- 7) bydło wprowadzane na terytorium kraju, do chowu lub hodowli, pochodzi wyłącznie z państw lub regionów uznanych za wolne od gruźlicy bydła oraz uzyskało wynik ujemny w indywidualnym teście tuberkulinizacji.

4. Środki przewidziane programem

4.1. Podsumowanie środków przewidzianych programem

Działania podejmowane w związku z realizacją programu:

☒ kontrola	☒ zwalczanie
☒ badania	☒ badania
☒ ubój zwierząt z dodatnim wynikiem badań	☒ ubój zwierząt z dodatnim wynikiem badań
☒ zabicie zwierząt z dodatnim wynikiem badań	☒ zabicie zwierząt z dodatnim wynikiem badań
☐ szczepienia	☐ rozszerzony ubój lub zabicie
☐ leczenie	☒ zniszczenie produktów
☒ zniszczenie produktów	☒ kontrola i nadzór
☐ inne środki (wymienić)	

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację realizowanego programu

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu kontroli i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programów określona została w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji

Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 121, poz. 842) oraz ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program będzie realizowany

Program wprowadza się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Programem będzie objętych 16 województw, w skład których wchodzi 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatów.

Mapa 1. Obecny podział administracyjny terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na województwa

4.4. Najważniejsze akty prawne w zakresie objętym programem

4.4.1. Regulacje prawne dotyczące rejestracji gospodarstw

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną (Dz. U. Nr 134, poz. 946);

- 3) ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76, z późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. Nr 91, poz. 872 z późn. zm.);
- 5) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych zamieszczanych w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych (Dz. U. Nr 152, poz. 1605).

4.4.2. Regulacje prawne dotyczące identyfikacji zwierząt

- 1) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) rozporządzenie Komisji (WE) nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów gospodarstw (Dz. Urz. UE L 163 z 30.04.2004, str. 65, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 242, z późn. zm.);
- 3) rozporządzenie Komisji (WE) nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do Rozporządzenia Rady (WE) nr 820/97 w odniesieniu do stosowania minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. WE L 60 z 28.02.1998 r., str. 78, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 12, z późn. zm.);
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec i kóz oraz świń, określenia wzorów znaków identyfikacyjnych oraz wymagań i warunków technicznych kolczyków dla zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 136, poz. 1455, z późn. zm.);
- 5) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 czerwca 2007 r. w sprawie wzoru paszportu bydła (Dz. U. Nr 112, poz. 772);
- 6) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie księgi rejestracji bydła, świń, owiec lub kóz (Dz. U. Nr 151, poz. 1268).

4.4.3. Regulacje prawne dotyczące powiadamiania o gruźlicy bydła

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r. w sprawie zakresu, sposobu i terminów przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe (Dz. U. Nr 242, poz. 2045).

4.4.4. Regulacje prawne dotyczące działań podejmowanych w przypadku stwierdzenia wystąpienia gruźlicy bydła, mających na celu zwalczanie gruźlicy bydła:

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła;
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 sierpnia 2005 r. w sprawie sposobu i warunków wprowadzania czasowych zakazów opuszczania ogniska choroby zakaźnej zwierząt oraz czasowych ograniczeń w ruchu osobowym lub pojazdów (Dz. U. Nr 169, poz. 1423);
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 126, poz. 1058).

4.4.5. Regulacje prawne dotyczące kwalifikacji zwierząt i stad na podstawie kryterium występowania lub zagrożenia wystąpienia gruźlicy bydła

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.6. Regulacje prawne dotyczące w szczególności zasady przemieszczania zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie gruźlicą bydła

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 sierpnia 2005 r. w sprawie sposobu i warunków wprowadzania czasowych zakazów opuszczania ogniska choroby zakaźnej zwierząt oraz czasowych ograniczeń w ruchu osobowym lub pojazdów.

4.4.7. Regulacje prawne dotyczące kontroli występowania gruźlicy bydła

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt.

4.4.8. Regulacje prawne dotyczące odszkodowań dla posiadaczy zwierząt zabitych z nakazu właściwych organów w związku z kontrolą i zwalczaniem gruźlicy bydła

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

5. Ogólny opis kosztów i korzyści

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywanie czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii (Dz. U. Nr 178, poz. 1837, z późn. zm.), wynagrodzenie za badanie alergiczne (tuberkulinizację) przeprowadzone przez prywatnie praktykującego lekarza weterynarii, wyznaczonego do wykonywania czynności urzędowych w imieniu organów Inspekcji Weterynaryjnej zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej wynosi:

- 1) 15,00 zł - za pierwszą sztukę w stadzie;
- 2) 7,50 zł - za każde zwierzę w stadzie – od 2 do 5 sztuk;
- 3) 6,00 zł - za każde następne zwierzę w stadzie – powyżej 5 sztuk.

W celu określenia kwot wynagrodzenia za przeprowadzenie badań wstępnie przyjęto na potrzeby programu, że w czasie jego realizacji zostanie przebadanych

267 837 sztuk bydła, o których mowa w pkt 1, 548 463 sztuk bydła, o których mowa w pkt 2, oraz 1 233 858 sztuk bydła, o których mowa w pkt 3.

Całkowite koszty związane z realizacją programu są przewidziane na kwotę **27 490 684 zł** (7 048 893,33 euro według kursu NBP – Narodowego Banku Polskiego na dzień 18 stycznia 2007 r. 1 euro 3,90 zł).

Główną korzyścią z realizacji programu dla właścicieli stad oraz podmiotów prowadzących obrót bydłem będzie prowadzenie swobodnego handlu bydłem wewnątrz Wspólnoty, dzięki uzyskaniu statusów regionów urzędowo wolnych. Po uznaniu danego stada i regionu za urzędowo wolne od gruźlicy bydła, będzie możliwy swobodny handel bydłem, bez przeszkód o charakterze sanitarnym, co zwiększy konkurencyjność polskich hodowców i producentów bydła na rynku unijnym, jak również na rynkach państw trzecich.

Dodatkową korzyścią płynącą z realizacji programu, będzie możliwość uniknięcia strat bezpośrednich – kosztów wynikających ze zmniejszenia produkcji. W celu utrzymania statusu stada uznanego za urzędowo wolne od gruźlicy bydła wystarczy wykonywać badania w kierunku tej jednostki chorobowej jedynie co trzy lata. Ponadto, w regionach uznanych za urzędowo wolne od gruźlicy bydła, będzie można zmniejszyć częstotliwość badań po osiągnięciu statusu. Później będzie możliwa dalsza redukcja częstości badań, jednak dopiero wtedy, gdy sytuacja epizootyczna w zakresie gruźlicy bydła poprawi się na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przez co zostaną obniżone całkowite koszty wykonywanych badań.

Rok 2004

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(b)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(c)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badań ^(d)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Odsetek stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek stad z wynikiem dodatnim badań	Odsetek nowych stad z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5)×100	9 = (4/3)×100	10 = (5/4)×100	11 = (6/4)×100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	882761	282752	260907	134	123 (*)	20	14,9	92,27	0,051	0,047

(*) zgodnie z sugestiami przedstawicieli Komisji Europejskiej od 2004 roku w sprawozdawczości jako stado z wynikiem dodatnim odnotowuje się stado, w którym wystąpił dodatni wynik tuberkulinizacji porównawczej. We wcześniejszych latach jako wynik dodatni rozumiany był wynik potwierdzony mikrobiologicznie.

Rok 2005

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(b)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(c)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badań ^(d)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Odsetek stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek stad z wynikiem dodatnim badań	Odsetek nowych stad z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5)×100	9 = (4/3)×100	10 = (5/4)×100	11 = (6/4)×100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	930436	312244	267720 (*)	124	78	18	14,52	85,741	0,046	0,029

(*) jest to liczba stad, w których przeprowadzono kontrole. Natomiast liczba stad, w których przeprowadzono badania to 229712. Odnotowano 38008 stad pustych (brak zwierząt).

Rok: 2006

Region	Całkowita liczba stad ^(a)	Liczba stad objętych programem	Liczba stad zbadanych ^(b)	Liczba stad z wynikiem dodatnim badań ^(c)	Liczba nowych stad z wynikiem dodatnim badań ^(d)	Liczba stad, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Odsetek stad z dodatnim wynikiem badań, z których usunięto wszystkie zwierzęta	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek stad z wynikiem dodatnim badań	Odsetek nowych stad z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5)×100	9 = (4/3)×100	10 = (5/4)×100	11 = (6/4)×100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	909544	320701	251407 (*)	105	73	15	14,29	78,39 (*)	0,042 (*)	0,029 (*)

(*) jest to liczba stad, w których przeprowadzono badania. W ramach programu zostało skontrolowanych 310 502 stada. Odnotowano 59 095 stad pustych (brak zwierząt).
Mając powyższe na uwadze, należy zaznaczyć, iż % stad:
– faktycznie objętych wynosi 96,82%
– z wynikiem dodatnim wynosi 0,034%
– nowych z wynikiem dodatnim wynosi 0,024%
(a) Łączna liczba stad w regionie łącznie ze stadami objętymi i nieobjętymi programem
(b) Badanie oznacza przeprowadzenie testów na poziomie stada w ramach programu w celu utrzymania lub poprawienia statusu
(c) Stada co najmniej z jednym zwierzęciem reagującym dodatnio w ramach programu niezależnie od liczby badań przeprowadzonych w stadach
(d) Stada, których status w poprzednim okresie był niezany, nie wolny – ujemny, wolny, urzędowo wolny lub zawieszony i które mają obecnie przynajmniej jedno dodatnio reagujące zwierzę

6.1.1.2. Dane dotyczące zwierząt Choroba gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Rok: 2002

Region	Łączna liczba zwierząt	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)×100	10=(6/4)×100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	4461206	4461206	1574819	1574819	94	94	275	35,00	0,006

Rok: 2003

Region	Łączna liczba zwierząt	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem poddanych ubojowi lub zabitych	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5652154	5652154	1724936	1724936	108	108	309	31,00	0,006

Rok: 2004

Region	Łączna liczba zwierząt	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3) \times 100$	$10=(6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5649362	1760436	1674775	1674775	536 (*)	548	548	95,13 (**)	0,03

Rok: 2005

Region	Łączna liczba zwierząt	Liczba zwierząt zbadanych w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań ubojowi lub zabitych	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3)\times100$	$10=(6/4)\times100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6146623	1972141	1584421	1584421	538	530	567	80,34	0,034

Rok: 2006

Region	Łączna liczba zwierząt	Liczba zwierząt zbadanych w ramach programu	Liczba zwierząt zbadanych	Liczba zwierząt zbadanych indywidualnie	Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań ubojowi lub zabitych	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z wynikiem dodatnim badań
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3)\times100$	$10=(6/4)\times100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6108318	2012023	1802060	1802060	457	304	492	89,56	0,025

(*) zgodnie z zaleceniami przedstawicieli Komisji Europejskiej od 2004 roku w sprawozdawczości jako stado z wynikiem dodatnim uznaje się stado, w którym uzyskano dodatni wynik tuberkulinizacji porównawczej. We wcześniejszych latach za wynik dodatni był uznawany wynik potwierdzony mikrobiologicznie – dlatego liczba ta jest większa niż w poprzednich latach

(**) przez procent objętych zwierząt rozumie się tu liczbę zwierząt zbadanych w stosunku do liczby zwierząt objętych programem

6.2. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych

6.2.1. Dane dotyczące nadzoru i testów laboratoryjnych

Opis zastosowanych testów serologicznych: nie dotyczy

Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Opis zastosowanych testów mikrobiologicznych lub wirusologicznych: izolacja *Mycobacterium bovis*
Opis innych zastosowanych testów: test tuberkulinizacji śródskórnej pojedynczej z użyciem tuberkuliny bydlęcej oraz porównawczej z użyciem tuberkuliny bydlęcej i ptasiej.

Rok: 2002

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	275	94	1574819	275

Rok: 2003

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	309	108	1724936	309

Rok: 2004

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	536	206	1674775	536

Rok: 2005

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	538	284	1584421	538

Rok: 2006

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: test tuberkulinowy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	0	0	457	207	1802060	457

6.3. Dane dotyczące zakażeńChoroba: gruźlica bydłaGatunek zwierząt: bydło

Rok: 2002

Region	liczba zakażonych stad	liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	b. d.	94

Rok: 2003

Region	liczba zakażonych stad	liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	22	108

Rok: 2004

Region	liczba zakażonych stad	liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	75	206

Rok: 2005

Region	liczba zakażonych stad	liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	42	284

Rok: 2006

Region	liczba zakażonych stad	liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	41	207

6.4. Dane dotyczące statusu zwierząt na koniec roku Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Rok: 2006

Region	Status stad i zwierząt objętych programem ^(a)													
	Całkowita liczba stad i zwierząt objętych programem		Nieznany ^(b)		Nie wolne i nie urzędowo wolne				Wolne lub urzędowo wolne zawieszono ^(e)		Wolne ^(f)		Urzędowo wolne ^(g)	
					Ostatni wynik dodatni ^(c)		Ostatni wynik ujemny ^(d)							
	Stada	Zwierzęta ^(h)	Stada	Zwierzęta ^(h)	Stada	Zwierzęta ^(h)	Stada	Zwierzęta ^(h)	Stada	Zwierzęta ^(h)	Stada	Zwierzęta ^(h)	Stada	Zwierzęta ^(h)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	310502	1802060	0	0	21	447	8	182	33	0	0	0	310440	1800508

(a) Na koniec roku

(b) Status nieznan: brak wyników poprzednich badań

(c) Nie wolne i wynik ostatniego badania dodatni: zbadane, co najmniej z jednym wynikiem dodatnim w ostatnim badaniu

- (d) Nie wolne i wynik ostatniego badania dodatni: zbadane, co najmniej z wynikami ujemnymi w ostatnim badaniu, ale nie mające statusu urzędowo wolnych
- (e) Zawieszone zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym
- (f) Wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym
- (g) Urzędowo wolne zgodnie z definicją w prawodawstwie wspólnotowym
- (h) Dotyczy zwierząt objętych programem w stadach o określonym statusie

6.5. Dane dotyczące prowadzonych szczepień i leczenia

Nie dotyczy

6.6. Dane dotyczące dzikich zwierząt

Nie dotyczy

7. Cele:

7.1. Cele testów diagnostycznych

7.1.1. Cele w odniesieniu do testów diagnostycznych

7.1.1.1. Liczba testów		Choroba: gruźlica bydła		Gatunek zwierząt: bydło	
Region	Typ testu	Populacja docelowa	Typ próbki	Cel	Liczba planowanych testów
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test tuberkulinowy	bydło powyżej 6 tygodnia	-	kontrola	2050158

7.1.1.2. Plany testów

W przypadku gruźlicy bydła badanie odbywa się poprzez prowadzenie testów tuberkulinizacji śródskórnej pojedynczej oraz porównawczej.

Tuberkulinizację pojedynczą i porównawczą wykonuje się poprzez śródskórną iniekcję tuberkuliny bydłowej lub bydłowej i ptasiej zgodnie z metodyką badania i standardami dla tuberkuliny zawartymi w załączniku B do dyrektywy Rady 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzwspólnotowy bydłem i trzodą chlewną (Dz. Urz. WE L 121 z 29.07.1964, str.1977, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 1, str. 13, z późn. zm.).

Szczegółowy sposób prowadzenia badań zawarty jest w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie zwalczania gruźlicy bydła.

7.1.2. Cele testowania stad i zwierząt

7.1.2.1 Cele testowania stad			Choroba: gruźlica bydła				Gatunek zwierząt: bydło		
Region	Łączna liczba stad	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba stad, które zostaną zbadane	Przewidywana liczba stad z wynikiem dodatnim badań	Przewidywana liczba stad do usunięcia wszystkich zwierząt	Przewidywany odsetek stad do usunięcia wszystkich zwierząt	docelowe wskaźniki		
1	2	3	4	5	6	7	Przewidywany odsetek stad objętych badaniami	Przewidywany odsetek stad z dodatnim wynikiem badań	Przewidywany odsetek nowych stad z dodatnim wynikiem badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	803 509	267 837	254445 (*)	95	80	15	95,00	0,037	0,037

(*) należy brać pod uwagę możliwość wystąpienia stad, w których nie ma zwierząt (stada puste)

7.1.2.2. Cele testowania zwierząt

7.1.2.2. Cele testowania zwierząt			Choroba: gruźlica bydła				Gatunek zwierząt: bydło		
Region	Łączna liczba stad	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Łączna liczba stad objętych do zbadania	Łączna liczba stad zbadanych indywidualnie	Łączna przewidywana liczba stad z dodatnim wynikiem badań	Ubój		docelowe wskaźniki	
						Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Całkowita liczba zwierząt do uboju	Przewidywany odsetek zwierząt objętych badaniami	Odsetek zwierząt z dodatnim wynikiem badań
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6 150 480	2 050 158	1947650	1947650	425	425	450	95,00	0,022

7.2. Cele testowania w zakresie kwalifikacji Choroba: gruźlica bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Cele w zakresie statusu stad i zwierząt objętych programem(a)													
	Łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		Przewidywany nieznan status ^(b)		Przewidywane nie wolne i nie urzędowo wolne				Przewidywane wolne lub urzędowo wolne zawieszone		Przewidywane wolne		Przewidywane urzędowo wolne	
					Ostatni dodatni wynik badania ^(c)		Ostatni ujemny wynik badania ^(c)							
	Stada	Zwierzęta ^(e)	Stada	Zwierzęta ^(e)	Stada	Zwierzęta ^(e)	Stada	Zwierzęta ^(e)	Stada	Zwierzęta ^(e)	Stada	Zwierzęta ^(e)	Stada	Zwierzęta ^(e)
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	254445	1947650	0	0	20	300	5	115	30	700	0	0	254390	1946535

- (a) Na koniec roku
- (b) Status nieznan: brak wyników poprzednich badań
- (c) Nie wolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z jednym wynikiem dodatnim w ostatnim badaniu
- (d) Nie wolne i dodatni wynik ostatniego badania: zbadane, co najmniej z wynikami ujemnymi w ostatnim badaniu, ale nie mają statusu urzędowo wolnych
- (e) Dotyczy zwierząt objętych programem w stadach o określonym statusie

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

Koszty:	Specyfikacja	Liczba jednostek	Koszt jednostkowy	Koszt całościowy w zł (*)	Finansowanie wspólnotowe (tak/nie)
1. Testów					
1.1. Koszt analizy	Test: tuberkulinowy - wykonanie	267 837 548 463 1 233 858	15,00 7,50 6,00	4017555 4113472 7403148 razem: 15534175	tak
1.2. Koszt próbkobrania	Test tuberkulinowy – tuberkulina	2 050 158	0,89	1824641	tak
1.3. Inne koszty	Koszty dojazdów - km	10 766 960	0,8	8 613 568	tak
2. Szczepienia i leczenia					
2.1. Zakup szczepionki	nie dotyczy				
2.2. Koszty dystrybucji					
3. Uboju i unieszkodliwiania					
3.1. Odszkodowania za zwierzęta		450	3000	1 350 000	tak
3.2. Koszty transportu		13 500	0,8	10 800	tak
3.3. Koszty unieszkodliwiania		450	190	85 500	tak
3.4. Koszt strat w przypadku uboju		nie dotyczy			
3.5 Koszt obróbki produktów		nie dotyczy			

4. Czyszczenia i dezynfekcji	100m2	450	160	72 000	tak
5. Wynagrodzeń (pracownicy zatrudnieni wyłącznie na cele programu)	nie dotyczy				
6. Towarów konsumpcyjnych i specjalnego sprzętu	nie dotyczy				
7. Inne koszty	nie dotyczy				
Ogółem				27 490 684 (7 048 893,33 EUR **)	tak

(*) są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości środków określonych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2008

(**) według kursu NBP na dzień 18 stycznia 2007 r. 1 euro= 3,90 zł

Program zwalczania i kontroli enzootycznej białaczki bydła
(Enzootic bovine leucosis – EBL)

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła (EBL)

Rok wdrożenia: 2008

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie enzootycznej białaczki bydła

Zwalczanie enzootycznej białaczki bydła prowadzi się w Polsce od 1979 r. Pierwotnie zwalczanie tej jednostki chorobowej prowadzono na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. Nr 77, poz. 673, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 28 marca 1979 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 8, poz. 51), na podstawie którego w § 1 włączono enzootyczną białaczkę bydła do chorób podlegających zwalczaniu, a jej postać guzową do zaraźliwych chorób zwierzęcych podlegających obowiązkowi zgłaszania w myśl art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych. Zgodnie z przepisami powyższego rozporządzenia, zwierzę, u którego podejrzewano białaczkę guzową, powinno być zabite po uprzednim odosobnieniu i oznakowaniu przez wycięcie trójkątnego otworu w lewej małżowinie usznej, a jego zwłoki poddane badaniu histopatologicznemu w kierunku enzootycznej białaczki bydła. Jeżeli badanie potwierdziło wystąpienie tej jednostki chorobowej, wojewoda wydawał decyzję o uznaniu gospodarstwa za zapowietrzone enzootyczną białaczką bydła.

W decyzji tej wojewoda mógł:

- 1) nakazać poddanie zwierząt okresowym badaniom w kierunku enzootycznej białaczki bydła;
- 2) nakazać odosobnienie lub zabicie zwierząt, u których stwierdzono tę chorobę;
- 3) nakazać oczyszczenie i odkażenie pomieszczeń dla zwierząt;

- 4) zakazać wyprowadzania bydła z gospodarstwa, z wyjątkiem zwierząt przeznaczonych do uboju lub kierowanych do izolacji.

Za bydło zabite przysługiwało odszkodowanie w wysokości wartości rynkowej zwierzęcia.

Jednocześnie, zgodnie z § 3 powyższego rozporządzenia, gospodarstwo uznawane było za wolne od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:

- 1) były prowadzone systematyczne badania laboratoryjne, na podstawie których nie wykryto choroby w okresie ostatnich dwu lat, lub;
- 2) nie wykryto postaci guzowatej enzootycznej białaczki bydła w okresie ostatnich pięciu lat, a ponadto
- 3) w razie uprzedniego uznania gospodarstwa za zapowietrzone, jeżeli zostały spełnione nakazy i zakazy określone w decyzji wojewody, a zwierzęta nowo wprowadzone do gospodarstwa pochodziły z gospodarstw uznanych za wolne od enzootycznej białaczki bydła.

Obszar województwa uznawany był za wolny od enzootycznej białaczki bydła, jeżeli:

- 1) w okresie ostatnich 5 lat w pogłowie bydła wykryto nie więcej niż 0,03 promile zwierząt dotkniętych białaczką guzowatą,
- 2) były usuwane wszystkie zwierzęta, u których stwierdzono enzootyczną białaczkę bydła w wyniku powszechnych okresowych badań laboratoryjnych,
- 3) zwierzęta wprowadzane na teren województwa pochodziły z gospodarstw uznanych za wolne od enzootycznej białaczki bydła.

Uznanie gospodarstwa lub obszaru województwa za wolne od tej jednostki chorobowej stwierdzał, zgodnie z powyższym rozporządzeniem wojewódzki zakład weterynarii. Wojewoda mógł zarządzić badanie bydła w kierunku enzootycznej białaczki bydła oraz rejestrację zwierząt dotkniętych tą chorobą na obszarze całego województwa, określonych gmin lub gospodarstw oraz wprowadzić ograniczenie lub całkowity zakaz wwozu, wywozu, rozprowadzania bydła do chowu i hodowli oraz do innych celów z obszarów lub gospodarstw nie uznanych za wolne od enzootycznej białaczki bydła. Wojewodowie korzystali z tych możliwości prawnych, jednakże niewystarczające środki budżetowe przeznaczone na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt nie pozwalały na zwalczanie tej jednostki chorobowej na terytorium całego kraju.

Od 1989 r., tj. od daty wejścia w życie rozporządzenia Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 3 października 1989 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 57, poz. 341), na podstawie którego do zaraźliwych chorób zwierzęcych podlegających obowiązkowi zgłaszania oraz zwalczania włączono enzootyczną białaczkę bydła, rozpoczęto bardziej intensywne działania mające na celu zwalczenie tej jednostki chorobowej. Przepisy prawa pozwalały w tym czasie na wprowadzenie dodatkowych środków zwalczania, gdyż w razie podejrzenia lub stwierdzenia enzootycznej białaczki bydła mogły zostać zastosowane następujące środki:

- 1) odosobnienie, obserwowanie, rejestrowanie i znakowanie zwierząt dotkniętych enzootyczną białaczką bydła;
- 2) uznanie gospodarstwa lub jego części za zamknięte dla wyprowadzania i wprowadzania do niego zwierząt chorych, podejrzanych bądź wrażliwych na chorobę oraz określenie sposobu zużycia surowców ze zwierząt dotkniętych enzootyczną białaczką bydła;
- 3) zakaz obrotu bydlęm dotkniętym enzootyczną białaczką bydła lub podejrzanym o tę chorobę w celach chowu lub hodowli;
- 4) badanie przez lekarza weterynarii zwierząt podejrzanych o enzootyczną białaczkę bydła i wrażliwych na tę chorobę oraz wykonywanie sekcji zwłok zwierząt zabitych i padłych;
- 5) pobieranie próbek części narządów i krwi zwierząt w celach rozpoznawczych;
- 6) zabijanie zwierząt dotkniętych enzootyczną białaczką bydła, gdy można przypuszczać, że tylko w ten sposób zostanie opanowane rozprzestrzenianie się choroby;
- 7) oczyszczanie i odkażanie pomieszczeń, w których przebywały zwierzęta dotknięte enzootyczną białaczką bydła;
- 8) ogłaszanie informacji o wybuchu i wygaśnięciu enzootycznej białaczki bydła.

Za bydło zabite w wyniku decyzji terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej do spraw weterynarii stopnia wojewódzkiego, posiadaczowi przysługiwało odszkodowanie o wartości szacunkowej zwierzęcia, pomniejszonej o wartość sprzedanego mięsa.

Enzootyczną białaczkę bydła uznawano za wygasłą i uchylenie zastosowanych wymienionych powyżej restrykcji następowało, gdy w gospodarstwie lub jego części:

- 1) nie wykryto tej choroby w okresie ostatnich 2 lat;

- 2) uzyskano dwukrotny ujemny wynik badania serologicznego w kierunku enzoptycznej białaczki bydła, którym objęto całe pogłowie bydła w wieku powyżej 2 lat i badania wykonano w okresie ostatnich 12 miesięcy, a przerwa między badaniami nie była mniejsza niż 4 miesiące;
- 3) wprowadzane bydło pochodziło z gospodarstw, w których nie stwierdzono enzoptycznej białaczki bydła, a zwierzęta w wieku powyżej 2 lat uzyskały ujemny wynik badania serologicznego.

Dany obszar administracyjny kraju uznawano za wolny od enzoptycznej białaczki bydła, jeżeli:

- 1) równocześnie w 99,9% gospodarstw nie stwierdzono enzoptycznej białaczki bydła;
- 2) usunięto wszystkie zwierzęta, u których stwierdzono tę chorobę.

Od grudnia 1997 r., to jest od wejścia w życie ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (tj. Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 752, z późn. zm.), prowadzono zwalczanie enzoptycznej białaczki bydła zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 3 października 1989 r. w sprawie obowiązku zgłaszania oraz zwalczania enzoptycznej białaczki bydła, które w tym czasie nadal obowiązywało.

Do 1998 r. w Polsce obowiązywał podział administracyjny na 49 województw. W tym okresie wiele województw uzyskało status wolnych od enzoptycznej białaczki bydła, na podstawie wydanych przez Wojewodów rozporządzeń o uzyskaniu przez województwa statusu wolnych od tej choroby.

Od dnia 1 stycznia 1999 r., po reformie państwa i powstaniu nowych województw i powiatów, niektóre byłe rejony objęte akcją zwalczania enzoptycznej białaczki bydła nie uzyskały statusu powiatów lub ich terytorium rozdzielono pomiędzy nowo powstałe powiaty i województwa. Zmiana podziału administracyjnego kraju spowodowała sytuację, że w wielu obecnie funkcjonujących województwach i powiatach doszło do zmiany odsetka stad wolnych i w chwili obecnej nie można go określić jako większy niż 99,98%.

W 1999 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 12 października 1999 r. w sprawie określenia rodzaju prób, zakresu badań i sposobu prowadzenia dokumentacji przy badaniach kontrolnych występowania zakażeń zwierząt oraz pozostałości chemicznych, biologicznych, leków i

skażeń promieniotwórczych w tkankach zwierząt, mięsie, środkach spożywczych pochodzenia zwierzęcego i niejadalnych surowcach zwierzęcych (Dz. U. Nr 93, poz. 1080), które precyzowało sposób postępowania przy zwalczaniu enzootycznej białaczki bydła, a w szczególności sposób prowadzenia badań kontrolnych w kierunku tej jednostki chorobowej. Zasady te były zgodne z przepisami prawa wspólnotowego.

Jednakże, należy stwierdzić, że do dnia 1 maja 2004 r. gospodarstwa były traktowane jako pojedyncze jednostki epizootyczne, zatem nie prowadzono monitoringu w odniesieniu do stad, tylko w odniesieniu do gospodarstw na danym obszarze. W zależności od sytuacji epizootycznej powiatów, zwierzęta do badania typowano w taki sposób, aby:

- 1) na obszarze powiatu, gdzie poziom zakażonych zwierząt nie przekraczał 99,8%, zbadać 1/3 pogłowia w gospodarstwach, przy czym powiaty dzielono na mniejsze jednostki – gminy,
- 2) typowanie w przybliżeniu odpowiadało około 1/3 liczebności pogłowia na danym obszarze.

W związku z powyższym na obszarach, które otrzymały status wolnych od enzootycznej białaczki bydła, prowadzono badania kontrolne zgodnie z przedstawionymi wyżej założeniami, a w gospodarstwach, w których wystąpiło podejrzenie enzootycznej białaczki bydła lub stwierdzono wystąpienie tej choroby, prowadzono zwalczanie enzootycznej białaczki bydła według przepisów prawa. Jednakże, ze względu na zbyt małą ilość środków budżetowych przeznaczonych w szczególności na wykup bydła dodatkiego, Inspekcja Weterynaryjna nie mogła we właściwy sposób zwalczać choroby.

Po dniu 1 maja 2004 r., w stadach uznanych wcześniej za wolne od enzootycznej białaczki bydła, nadal prowadzono badania kontrolne oraz zwalczanie choroby w stadach uznanych za zakażone, z uwzględnieniem wykupu wszystkich sztuk bydła z dodatnimi wynikami badań w kierunku enzootycznej białaczki bydła.

Enzootyczną białaczkę bydła zwalcza się na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 30, poz. 260).

Badania kontrolne w kierunku enzootycznej białaczki bydła prowadzi się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz

zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Od tego czasu rozpoczęto prowadzenie badań monitoringowych w kierunku enzoptycznej białaczki bydła w oparciu o stada.

Liczbę badań w kierunku enzoptycznej białaczki bydła wraz z liczbą wyników dodatnich w okresie 2000 – 2006 ilustruje tabela 1.

Tabela 1.

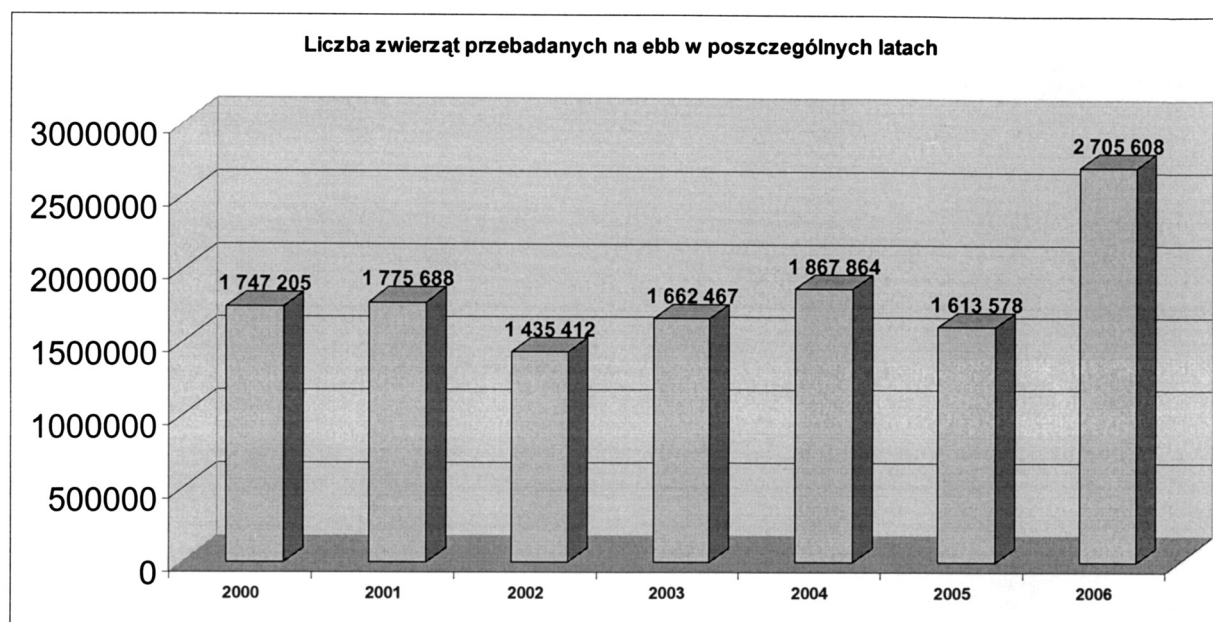
	Rok	Liczba zwierząt/stad* przebadanych	Liczba zwierząt/stad* zakażonych
Rzeczpospolita Polska	2000	1747205	29144
	2001	1775688	22630
	2002	1435412	20805
	2003	1662467	12853
	2004	1867864	4927*
	2005	369701*	2001*
	2006	600196*	4247*

* oznacza liczbę stad

Graficzne odzwierciedlenie Tabeli 1 przedstawiają wykresy 1 – 3.

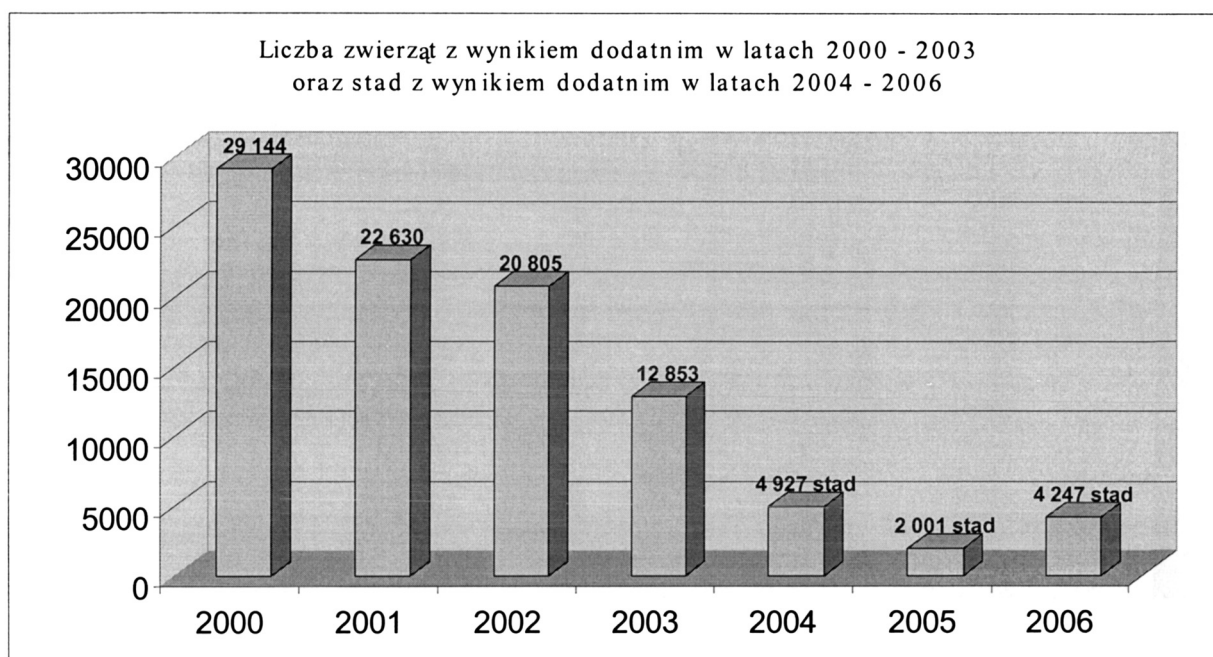
Wykres 1.

Liczba zwierząt przebadanych w kierunku enzoptycznej białaczki bydła w latach 2000 – 2006.

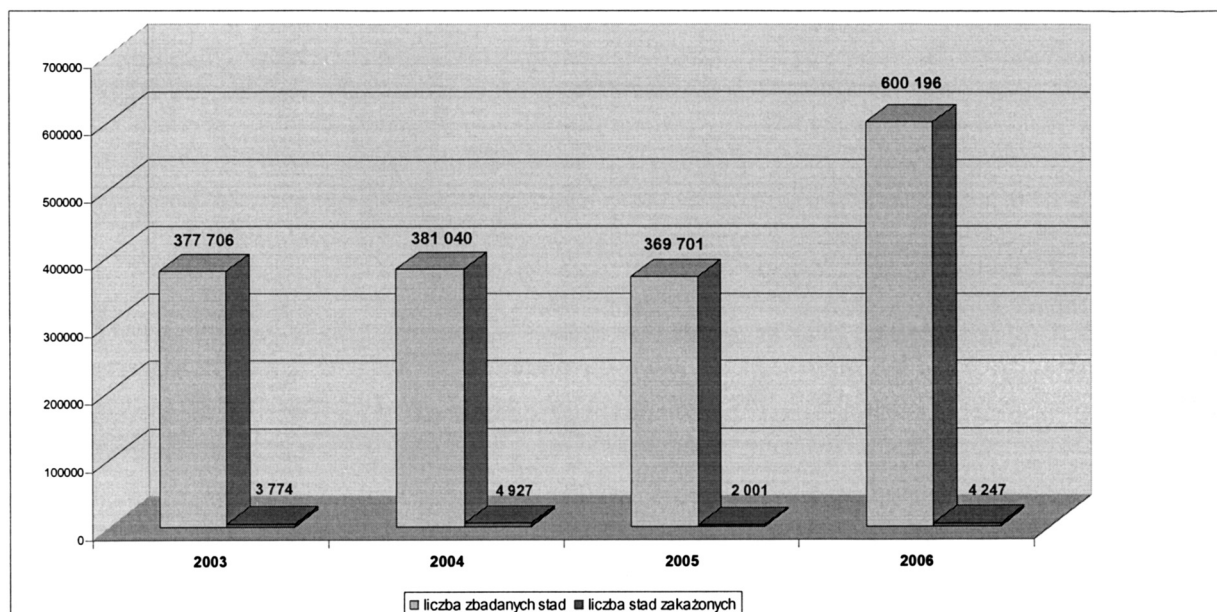
Wykres 2.

Liczba zwierząt z wynikiem dodatnim w kierunku enzoptycznej białaczki bydła w latach 2000 – 2003 oraz stad z wynikiem dodatnim w latach 2004 – 2006.

Wykres 3.

Porównanie liczby stad przebadanych w kierunku enzoptycznej białaczki bydła do liczby stad zakażonych w latach 2003 – 2006.

Większość przypadków enzootycznej białaczki bydła jest diagnozowana na etapie przedklinicznym. W tym celu do diagnostyki wykorzystuje się metody badania serologicznego. Opisywane w programie wielkości odnoszą się do tego etapu przebiegu choroby.

Guzowata postać białaczki bydła występuje w Polsce bardzo rzadko. W 2004 r. odnotowano 12 potwierdzonych przypadków, natomiast w 2005 r. - 16 przypadków, przede wszystkim w województwach warmińsko-mazurskim i kujawsko-pomorskim.

W roku 2006 stwierdzono 32 wyniki dodatnie z próbek pobranych ze zmian guzowatych nasuwających podejrzenie choroby.

Na podstawie danych przedstawionych w pkt 6.1. można przyjąć, że obecnie najbardziej satysfakcjonująca sytuacja w odniesieniu do enzootycznej białaczki bydła występuje w województwach śląskim, lubelskim, podkarpackim i świętokrzyskim, a najmniej w województwach: kujawsko – pomorskim, lubuskim, pomorskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim oraz zachodniopomorskim.

3. Opis programu

Program zwalczania enzootycznej białaczki bydła będzie prowadzony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem województwa śląskiego i świętokrzyskiego oraz niektórych powiatów województwa dolnośląskiego (bolesławiecki, jaworski, jeleniogórski, Jelenia Góra, kamiennogórski, legnicki, Legnica, lubański, lubiński, lwówecki, polkowicki, wołowski, zgorzelecki, złotoryjski), łódzkiego (brzeziński, łaski, łódzki, Łódź, opoczyński, pabianicki, pajęczański, piotrkowski, Piotrków Trybunalski, poddębicki, rawski, skierniewicki, Skierniewice, tomaszowski, wieluński, zduńskowolski), małopolskiego (brzeski, bocheński, chrzanowski, gorlicki, miechowski, myślenicki, oświęcimski, olkuski, tarnowski, Tarnów, wielicki), podkarpackiego (bieszczadzki, brzozowski, jasielski, krośnieński, Krosno, leski, leżajski, łańcucki, rzeszowski, Rzeszów, sanocki, strzyżowski), wielkopolskiego (jarociński, kaliski, Kalisz, kolski, koniński, Konin, krotoszyński, słupecki, turecki, wrzesiński), których obszar został uznany za urzędowo wolny od enzootycznej białaczki bydła przez Komisję Europejską decyzją nr 2007/559/WE z dnia 2 sierpnia 2007 r. zmieniającą decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych regionów administracyjnych Polski za oficjalnie wolne od enzootycznej białaczki bydła (Dz. Urz. UE L 212 z 14.08.2007, str. 20). W związku z tym na wyżej

wymienionych obszarach będą prowadzone działania kontrolne mające na celu utrzymanie statusu obszaru wolnego od tej choroby. W przypadku stwierdzenia ognisk choroby na tym obszarze w trakcie działań mających na celu utrzymanie uzyskanego statusu, będzie prowadzone jej zwalczanie w tych ogniskach.

Na obszarze powiatów pozostałych 14 województw będzie prowadzone zwalczanie enzootycznej białaczki bydła w celu uznania ich za urzędowo wolne od tej choroby.

W odniesieniu do stad i zwierząt, które będą poddane testom w kierunku enzootycznej białaczki bydła, badaniom będą podlegać poniżej wymienione stada oraz zwierzęta znajdujące się w tych stadach (za wyjątkiem stad urzędowo wolnych od choroby, położonych w regionach uznanych za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła). Badania będą przeprowadzane w następujących stadach:

- 1) uznanych za urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła, które nie znajdują się na obszarach uznanych za urzędowo wolne od choroby – badaniu podlegają zwierzęta powyżej 24 miesięcy życia, stada są badane w systemie 3 letnim (1/3 stad urzędowo wolnych rocznie).
- 2) które ubiegają się o uzyskanie statusu stada urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła i w których na podstawie klinicznych objawów lub w wyniku przeprowadzonych testów w kierunku enzootycznej białaczki bydła nie stwierdzono przypadku jej wystąpienia w stadzie w okresie ostatnich 2 lat, zwierzęta w wieku powyżej 24 miesięcy życia badane są dwukrotne w odstępach 4 miesięcznych;
- 3) w których status urzędowo wolny od choroby został zawieszony, a pojedyncze zwierzę reagujące dodatnio oraz jego potomstwo zostały usunięte ze stada – dwukrotne badanie wszystkich zwierząt powyżej 12 miesięcy życia w stadzie, w odstępach co najmniej 4 miesięcznych, nie dłuższych jednak niż 12 miesięcy, po upływie co najmniej 3 miesięcy od dnia usunięcia ze stada zwierzęcia reagującego dodatnio oraz jego potomstwa;
- 4) w których status urzędowo wolny od choroby został zawieszony i w których przynajmniej dwa zwierzęta reagujące dodatnio, a w przypadku krów ich potomstwo, zostały usunięte ze stada – dwukrotne badanie wszystkich zwierząt w stadzie powyżej 12 miesięcy życia, w odstępach co najmniej 4 miesięcznych, nie dłuższych jednak niż 12 miesięcy oraz ewentualne badanie zwierząt, które

pozostają w stadzie do ukończenia 24 miesiąca życia (w przypadku nie skierowania ich do uboju);

- 5) w których podejrzewa się zakażenie enzootyczną białaczką bydła – badanie zwierząt podejrzanych w celu potwierdzenia lub wykluczenia enzootycznej białaczki bydła, a w przypadku stwierdzenia choroby w stadzie – badanie pozostałych sztuk zwierząt powyżej 12 miesięcy życia;
- 6) powiązanych epizootycznie ze stadami, w których stwierdzono zwierzęta reagujące dodatnio w kierunku enzootycznej białaczki bydła.

4. Środki przewidziane programem

Sposób postępowania w przypadku wystąpienia podejrzenia lub stwierdzenia enzootycznej białaczki bydła w stadzie jest określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła oraz w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 126, poz. 1058), które implementują postanowienia dyrektywy Rady 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzwspólnotowy bydłem i trzodą chlewną (Dz. Urz. WE L 121 z 29.07.1964, str. 1977, z późn. zm; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 3, t. 1, str. 13, z późn. zm.). Przepisy wymienionych rozporządzeń będą stanowić podstawę prawną podejmowanych działań.

4.1. Wykaz środków przewidzianych programem

☒ kontrola

☒ zwalczanie

☒ badanie

☒ badanie

☒ ubój zwierząt chorych

☒ ubój zwierząt chorych

☐ zabijanie zwierząt chorych

☐ zabijanie zwierząt chorych

☐ szczepienie

☐ rozszerzenie zabijania lub ubojów

☐ leczenie☐ zniszczenie produktów☐ zniszczenie produktów☒ monitorowanie lub nadzór☐ inne środki (wymienić)

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację realizowanego programu

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Odpowiedzialność organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programów została określona w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej oraz ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których będzie realizowany program

W 2008 r. program zwalczania i kontroli enzootycznej białaczki bydła będzie realizowany na całym terytorium Rzeczypospolitej Polski, tj. na obszarze 16 województw, w skład których wchodzi 314 powiatów oraz 65 miast na prawach powiatu.

■ – województwo śląskie i świętokrzyskie - obszary uznane przez Komisję Europejską za urzędowo wolne od enzoptycznej białaczki bydła

W regionach, których obszar został uznany za urzędowo wolny od enzoptycznej białaczki bydła przez Komisję Europejską decyzją nr 2007/559/WE z dnia 2 sierpnia 2007 r. zmieniającą decyzję 2003/467/WE w odniesieniu do uznania niektórych regionów administracyjnych Polski za oficjalnie wolne od enzoptycznej białaczki bydła badania kontrolne w kierunku enzoptycznej białaczki bydła będą prowadzone zgodnie z załącznikiem D do dyrektywy Rady 64/432/EWG z dnia 26 czerwca 1964 r. w sprawie problemów zdrowotnych zwierząt wpływających na handel wewnątrzwspólnotowy bydlęm i trzodą chlewną i przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie zwalczania enzoptycznej białaczki bydła oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

4.4. Najważniejsze akty prawne w zakresie objętym programem

4.4.1. Regulacje prawne dotyczące rejestracji gospodarstw

Stada w gospodarstwach w Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie są utrzymywane zwierzęta gospodarskie, są zewidencjonowane w Centralnej Bazie Danych Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o gospodarstwach, zgodnie z poniższymi przepisami:

- 1) ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76);
- 2) ustawą z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. Nr 91, poz. 872, z późn. zm.);
- 3) ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 4) rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych zamieszczanych w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych (Dz. U. Nr 152, poz. 1605).

Wymienione powyżej akty prawne zawierają szczegółowe zasady dotyczące identyfikacji i rejestracji zwierząt oraz gospodarstw, w których są utrzymywane zwierzęta gospodarskie.

4.4.2. Regulacje prawne dotyczące rejestracji gospodarstw

- 1) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) rozporządzenie nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczące etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) Nr 820/97 (Dz. Urz. UE L 204 z 11.08.2000, str. 1, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 3, t. 30, str. 248 257);
- 3) rozporządzenie Komisji nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów gospodarstw (Dz. Urz. UE L 163, z 30.04.2004, str. 65);
- 4) rozporządzenie Komisji nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 820/97 w

odniesieniu do stosowania minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. UE L 60 z 28.02.1998, str. 78);

5) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec i kóz oraz świń, określenia wzorów znaków identyfikacyjnych oraz wymagań i warunków technicznych kolczyków dla zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 136, poz. 1455, z późn. zm.);

6) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 lipca 2004 r. w sprawie określenia wzoru paszportu bydła i wzoru paszportu koni (Dz. U. Nr 203, poz. 2083);

7) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie księgi rejestracji bydła, świń, owiec lub kóz (Dz. U. Nr 151, poz. 1268, z późn. zm.).

Bydło w Rzeczypospolitej Polskiej podlega obowiązkowi oznakowania przy pomocy pary kolczyków oraz podlega rejestracji w Centralnej Bazie Danych Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt. Każdy kolczyk zawiera indywidualny numer identyfikacyjny zwierzęcia oraz zakodowane w kodzie kreskowym inne dodatkowe informacje. Posiadacz bydła ma obowiązek zakolczykować nowonarodzone cielę niezwłocznie po urodzeniu i przesłać zgłoszenie o jego urodzeniu do Centralnej Bazy Danych. Na wykonanie tych czynności posiadacz zwierzęcia ma 7 dni.

Wszystkie sztuki bydła są zaopatrzone w paszporty, które towarzyszą zwierzętom od urodzenia do śmierci. Wszystkie zdarzenia, tj. przemieszczenie z gospodarstwa do gospodarstwa, rzeźni, zakładu przetwórczego, padnięcie, także są zgłaszane do Centralnej Bazy Danych.

Siedziby stada są zarejestrowane w Centralnej Bazie Danych Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt, a każde z nich posiada indywidualny numer. W każdym gospodarstwie posiadacz bydła prowadzi rejestr stada bydła. Wszystkie sztuki bydła znajdujące się w gospodarstwie są wpisane do tego rejestru. Rejestr zawiera informacje dotyczące: daty urodzeń, zakupów, sprzedaży, padnięć bydła, płci i rasy zwierząt.

Zastosowanie możliwości wynikających z funkcjonowania Centralnej Bazy Danych pozwala na skuteczne odtwarzanie historii zwierząt, a tym samym na śledzenie potencjalnych dróg zakażenia wirusem enzootycznej białaczki bydła i potwierdzania dotyczących przemieszczeń ze stad o tym samym lub różnym statusie epizootycznym.

Ponadto oznakowanie bydła, zgodnie z przyjętym systemem, pozwala na jednoznaczną identyfikację zwierząt podejrzanych o zakażenie oraz zakażonych.

4.4.3. Regulacje prawne dotyczące powiadamiania o enzootycznej białaczce bydła

Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, enzootyczna białaczka bydła podlega obowiązkowi zwalczania.

Zgodnie z art. 42 wyżej wymienionej ustawy, w przypadku wystąpienia podejrzenia enzootycznej białaczki bydła, posiadacz jest obowiązany do niezwłocznego zawiadomienia o tym organu Inspekcji Weterynaryjnej, najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Ponadto, posiadacz jest obowiązany do pozostawienia zwierząt w miejscu ich przebywania i niewprowadzania tam innych zwierząt, uniemożliwienia osobom postronnym dostępu do pomieszczeń lub miejsc, w których znajdują się zwierzęta podejrzane o zakażenie lub chorobę lub zwłoki zwierzęce, wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i zbywania produktów, w szczególności mięsa, zwłok zwierzęcych, środków żywienia zwierząt, wody, ściółki, nawozów naturalnych w rozumieniu przepisów o nawozach i nawożeniu i innych przedmiotów znajdujących się w miejscu, w którym wystąpiła choroba, udostępnienia organom Inspekcji Weterynaryjnej zwierząt i zwłok zwierzęcych do badań i zabiegów weterynaryjnych, a także udzielania pomocy przy ich wykonywaniu, udzielania organom Inspekcji Weterynaryjnej oraz osobom działającym w imieniu tych organów wyjaśnień i podawania informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby i źródeł zakażenia lub zapobiegania jej szerzeniu.

4.4.4. Regulacje prawne dotyczące działań podejmowanych w przypadku uzyskania dodatnich wyników badań w kierunku enzootycznej białaczki bydła

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła;

- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

W przypadku otrzymania wyniku dodatniego w kierunku enzootycznej białaczki bydła, powiatowy lekarz weterynarii podejmuje następujące działania:

- 1) wyznacza ognisko choroby;
- 2) powiadamia podmiot skupujący mleko o zawieszeniu temu stadu statusu stada urzędowo wolnego od choroby;
- 3) zakazuje przemieszczania bydła do stada oraz ze stada, chyba że przemieszczenie to jest przeprowadzane w celu dokonania natychmiastowego uboju;
- 4) zakazuje karmienia mlekiem pochodzącym od krów, u których stwierdzono chorobę, chyba że:
 - a) zostanie ono poddane obróbce cieplnej,
 - b) będą nim karmione wyłącznie zwierzęta z tego samego gospodarstwa;
- 5) zakazuje dostarczania mleka pochodzącego od krów, u których stwierdzono chorobę, do zakładu przetwórczego w celu przetworzenia, chyba że zostanie ono poddane obróbce cieplnej odbywającej się pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii;
- 6) nakazuje odosobnienie w stadzie zwierząt, u których stwierdzono chorobę, a następnie:
 - a) nakazuje wykonanie testów w kierunku enzootycznej białaczki bydła u pozostałych zwierząt powyżej 12 miesięcy życia w tym stadzie,
 - b) nakazuje przeprowadzenie oczyszczania i odkażania:
 - miejsc dotychczasowego utrzymywania tych zwierząt,
 - sprzętu i narzędzi używanych do pozyskiwania i przechowywania mleka od tych zwierząt,
 - sprzętu i narzędzi używanych przy utrzymywaniu tych zwierząt,
- 7) nakazuje przeprowadzenie odkażania nawozu naturalnego,
- 8) nakazuje zabicie lub ubój zwierząt, u których stwierdzono chorobę.

4.4.5. Regulacje prawne stanowiące podstawę do kwalifikacji zwierząt i stad na podstawie kryterium występowania lub zagrożenia wystąpienia enzootycznej białaczki bydła

- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.6. Regulacje prawne dotyczące warunków przemieszczania zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie enzootyczną białaczką bydła

Sposób przeprowadzania kontroli w zakażonych stadach i warunki przemieszczania zwierząt są określone w:

- 1) ustawie z dnia 11 marca 2004r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła;
- 3) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.7. Regulacje prawne dotyczące kontroli występowania choroby i przeprowadzania testów

Rodzaj badań oraz sposób i warunki ich wykonywania są określone w:

- 1) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2005r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła;
- 2) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych niezbędnych do uzyskania i zachowania uznania stada lub gospodarstwa za urzędowo wolne lub wolne od chorób zakaźnych zwierząt;
- 3) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.).

W odniesieniu do kontroli prowadzonej w kierunku wykrywania i nadzoru nad enzootyczną białaczką bydła, zgodnie z obowiązującymi przepisami wykorzystuje się następujące metody badawcze:

- 1) test immunoenzymatyczny (ELISA) z serwatką mleka;
- 2) test immunoenzymatyczny (ELISA) z krwią;
- 3) test immunodyfuzji w żelu agarowym (AGID).

Badania diagnostyczne potwierdzające wystąpienie enzootycznej białaczki bydła:

- 1) badanie histopatologiczne;
- 2) reakcja polimeryzacji łańcuchowej (PCR) – wykrywanie kwasu nukleinowego wirusa

4.4.8. Regulacje prawne stanowiące podstawę do uzyskania odszkodowań przez posiadaczy zwierząt zabitych w związku z kontrolą i zwalczaniem enzootycznej białaczki bydła

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

5. Ogólny opis kosztów i korzyści

Szczegółowy katalog wydatków związanych z realizacją programu obejmuje wydatki ponoszone na:

- 1) zakup odczynników, testów i innych materiałów do badań laboratoryjnych;
- 2) zakup produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów stosowanych w medycynie weterynaryjnej, a także sprzętu jednorazowego użytku, niezbędnych do wykonywania zabiegów profilaktycznych lub diagnostycznych oraz pobierania próbek do badań laboratoryjnych;
- 3) dojazd w celu pobrania próbek oraz dowóz próbek do laboratorium;
- 4) transport zwierząt do rzeźni w celu poddania ich ubojowi związanemu ze zwalczaniem chorób zakaźnych zwierząt, dokonanie takiego uboju, odkażanie rzeźni po takim uboju, zastosowanie odpowiednich technologii przetwarzania mięsa oraz unieszkodliwianie ubocznych produktów zwierzęcych;
- 5) unieszkodliwianie przez wyspecjalizowane podmioty gospodarcze odpadów powstałych przy badaniach laboratoryjnych chorób zakaźnych i zoonoz;
- 6) odkażanie przez wyspecjalizowane podmioty gospodarcze pomieszczeń, miejsc przebywania i utrzymywania zwierząt, środków transportu oraz miejsc załadunku i miejsc przeprowadzania zwierząt, zarządzane przez powiatowego lekarza weterynarii;

- 7) odszkodowania, zapomogi i nagrody za zwierzęta zabite lub poddane ubojowi z nakazu powiatowego lekarza weterynarii lub padłe z powodu zachorowania na tę chorobę, odszkodowania za zniszczone z nakazu powiatowego lekarza weterynarii produkty pochodzenia zwierzęcego, środki żywienia zwierząt i sprzęt, które nie mogą być poddane odkażeniu;
- 8) wynagrodzenia i dojazdy rzeczoznawców powołanych do oszacowania wartości rynkowej zwierząt, produktów pochodzenia zwierzęcego, środków żywienia zwierząt i sprzętu, niezbędnych do ustalenia wysokości odszkodowań, o których mowa w pkt 7;
- 9) badania laboratoryjne zlecone do wykonania laboratoriom innym niż zakłady higieny weterynaryjnej;
- 10) wynagrodzenia lekarzy weterynarii i innych osób wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii do wykonywania określonych czynności związanych ze zwalczaniem tej choroby, zoonoz lub biologicznych czynników chorobotwórczych wywołujących te choroby, zwrot kosztów dojazdu do miejsca wykonania czynności oraz użytych produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów stosowanych w medycynie weterynaryjnej.

Wszystkie wyżej wymienione wydatki są ponoszone przez Inspekcję Weterynaryjną. Wynika to z faktu zaszeregowania enzootycznej białaczki bydła do chorób podlegających obowiązkowi zwalczania wymienionych w załączniku nr 2 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Przy realizacji programu nie przewiduje się kosztów, które miałyby ponosić posiadacze zwierząt.

Do bezpośrednich korzyści wynikających z realizacji programu należy zaliczyć:

- 1) eliminację ze stad bydła zakażonego wirusem enzootycznej białaczki bydła
- 2) uzyskanie lub odzyskanie przez stada statusu stada urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła;
- 3) eliminację wirusa enzootycznej białaczki bydła z populacji bydła w takim stopniu, który umożliwi uzyskanie przez poszczególne regiony Rzeczypospolitej Polskiej statusu regionów urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła;
- 4) utrzymanie przez regiony statusu regionów urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła i docelowe uzyskanie przez Rzeczypospolitą Polską statusu państwa urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła.

Do korzyści wynikających pośrednio z realizacji programu należy zaliczyć:

- 1) umożliwienie posiadaczom stad, w związku z uzyskaniem przez stado statusu stada urzędowo wolnego od enzootycznej białaczki bydła, wprowadzania do handlu zwierząt pochodzących z tych stad, a tym samym zwiększenia opłacalności prowadzonej działalności;
- 2) zmniejszenie ilości stad zakażonych wirusem enzootycznej białaczki bydła, co po osiągnięciu poziomu zakażeń mniejszego niż 0,2 % w skali regionu, pozwoli na zmianę cyklu programu monitoringowego ze 100 % stad badanych corocznie na 100 % stad badanych w okresie 3 letnim (około 33 % stad rocznie) i w efekcie na obniżenie kosztów prowadzonego monitoringu;
- 3) zmianę sposobu pobrania próbki poprzez eliminację próbek krwi na rzecz badania próbek zbiorczych mleka – nieinwazyjna metoda pobierania próbek.

Szczegółowe wyliczenie kosztów zawarto w pkt 8.

6. Dane dotyczące sytuacji epizootycznej w ostatnich latach

Ze względu na poprzednio obowiązujące zasady prowadzenia i zbierania informacji dotyczących monitoringu enzootycznej białaczki bydła, brak jest danych za lata poprzednie, wobec czego są dostępne jedynie dane za okres 2004 – 2006 r.

6.1.1. Dane dotyczące stad (jedna tabela / jeden rok / jeden gatunek)

Rok: 2004 Stan na dzień: 31 grudnia 2004 r.

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ogólna liczba stad	Ogólna liczba stad objętych programem	Liczba stad przebadanych	Liczba stad zakażonych	Liczba nowych stad zakażonych	Liczba stad poddanych likwidacji	Odsetek stad zakażonych poddanych likwidacji	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek zakażonych stad Przewaga stad w okresie	Odsetek nowo zakażonych stad Częstotliwość występowania w stadach
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5)x100	9 = (4/3)x100	10 = (5/4)x100	11 = (6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	882761	882761	381040	4927	Brak danych	Brak danych	Brak danych	43,16	1,29	Brak danych

Rok: 2005

Stan na dzień: 31 grudnia 2005 r.

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region	Ogólna liczba stad	Ogólna liczba stad objętych programem	Liczba stad przebadanych	Liczba stad zakażonych	Liczba nowych stad zakażonych	Liczba stad poddanych likwidacji	Odsetek stad zakażonych poddanych likwidacji	Wskaźniki		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek zakażonych stad Przewaga stad w okresie	Odsetek nowo zakażonych stad Częstość występowania w stadach
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5)x100	9 = (4/3)x100	10 = (5/4)x100	11 = (6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	928809	928809	369701	2001	Brak danych	Brak danych	Brak danych	39,80	0,54	Brak danych

Rok: 2006

Stan na dzień: 31 grudnia 2006 r.

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Region	1	Ogólna liczba stad objętych programem	Ogólna liczba stad przebadanych	Liczba stad zakażonych	Liczba nowych stad zakażonych	Liczba stad poddanych likwidacji	Odsetek stad zakażonych poddanych likwidacji	WSKAŹNIKI		
								Odsetek stad objętych programem	Odsetek zakażonych stad Przewaga stad w okresie	Odsetek nowo zakażonych stad Częstość występowania w stadach
		3	4	5	6	7	8 = (7/5)x100	9 = (4/3)x100	10 = (5/4)x100	11 = (6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	909544	654572	600196	4247	1880	3357	62,47	91,69	0,71	0,31

6.1.2. Dane dotyczące zwierząt (jedna tabela / jeden rok / jeden gatunek)

Rok:2004

Stan na dzień:31 grudnia 2004 r.

Choroba:Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt:bydło

Region	Ogólna liczba zwierząt	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt przebadanych	Liczba zwierząt przebadanych indywidualnie	Liczba zwierząt zakażonych	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	Ogólna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z dodatnim wynikiem badań Okres powszechnego występowania zwierząt
1	2	3	4	5	6	7	8	$9=(4/3)\times100$	$10=(6/4)\times100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5650399	1867864	1867864	1853395	Brak danych	Brak danych	Brak danych	100	Brak danych

Rok: 2006 **Stan na dzień:** 31 grudnia 2006 r.

Choroba: **Enzootyczna białaczka bydła** **Gatunek zwierząt:** **bydło**

Region	Ogólna liczba zwierząt	Liczba zwierząt do zbadania w ramach programu	Liczba zwierząt przebadanych	Liczba zwierząt trzebanych indywidualnie	Liczba zwierząt zakażonych	Ubój		Wskaźniki	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań poddanych ubojowi lub zabitych	Ogólna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych	Odsetek zwierząt objętych programem	Odsetek zwierząt z dodatnim wynikiem badań Okres powstania zwierząt
1	2	3	4	5	6	7	8	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (6/4) \times 100$
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	6065644	3195927	2705608	2705608	21972	18429	20648	84,66	0,81

6.2. Dane dotyczące nadzoru i testów laboratoryjnych

6.2.1. Dane rozwarstwione dotyczące nadzoru i testów laboratoryjnych (jedna tabela dla choroby/gatunku)

Rok:2004

Stan na dzień:31 grudnia 2004 r.

Choroba:Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt:bydło

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1867864	Brak danych			137	53

Rok:2005

Stan na dzień:31 grudnia 2005 r.

Choroba:Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt:bydło

Region	Testy serologiczne		Testy mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy	
	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań	Liczba zbadanych próbek	Liczba próbek z wynikiem dodatnim badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	1613575	9912			26	20

Rok: 2005

Stan na dzień: 31 grudnia 2005 r.

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła Gatunek zwierząt: bydło

Region	Status stad i zwierząt objętych programem									
	Łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		Status nieznany		Stado nie jest wolne lub nie jest urzędowo wolne		Stado wolne lub urzędowo wolne zawieszone		Stado wolne	
	Stada	Zwie-rzęta	Stada	Zwie-rzęta	Ostatni dodatni wynik badania	Ostatni ujemny wynik badania	Stada	Zwie-rzęta	Stada	Zwie-rzęta
Terytorium Rzeczypospoli-tej Polskiej	928809	6142251	0	0	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	858185	Brak danych
							5800	Brak danych	12775	Brak danych

Rok: 2006

Stan na dzień: 31 grudnia 2006 r.

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Gatunek zwierząt: bydło

Status stad i zwierząt objętych programem														
Region	Łączna liczba stad i zwierząt objętych programem		Status nieznany		Stado nie jest wolne lub nie jest urzędowo wolne			Stado wolne lub urzędowo wolne zawieszone		Stado wolne		Stado urzędowo wolne		
					Ostatni dodatni wynik badania	Ostatni ujemny wynik badania								
	Stada	Zwierzęta	Stada	Zwie-rzęta	Stada	Zwie-rzęta	Stada	Zwie-rzęta	Stada	Zwie-rzęta	Stada	Zwie-rzęta		
Terytorium Rzeczypo-spolitej Polskiej	600196	2705608	0	0	2855	78250	306464	1492317	443	6057	0	0	290434	1232689

7. Cele do realizacji

7.1.1. Cele do osiągnięcia w odniesieniu do badań

Obecnie badania w kierunku enzoptycznej białaczki bydła w Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadza się badając próbkę krwi przy zastosowaniu testu immunoenzymatycznego (ELISA). Margines badań stanowi badanie pulowanych próbek mleka oraz test immunodyfuzji w żelu agarowym. Długofalowym celem jest uzyskanie znaczącej poprawy sytuacji epizootycznej w stadach bydła i przesunięcie punktu ciężkości z badań krwi na badanie mleka. Działanie takie znajdzie szerokie poparcie wśród właścicieli zwierząt oraz pozwoli na nieinwazyjne pobieranie próbek do badań.

Choroba: **Enzoptyczna białaczka bydła** **Gatunek zwierząt:** **bydło**

Region	Rodzaj testu	Docelowa populacja	Rodzaj próby	Cel	Liczba planowanych testów
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	ELISA	żywe zwierzęta w stadach	krew lub mleko	stada posiadające status urzędowo wolnych od choroby	1427146
				stada wymagające 1 badania do uzyskania statusu urzędowo wolnych od choroby	315071
				stada wymagające 2 badań do uzyskania statusu urzędowo wolnych od choroby	73301
				stada zakażone	68484
				OGÓŁEM:	

7.1.2. Cele do osiągnięcia poprzez badanie stad i zwierząt

Osiągnięcie przez stada statusu stad urzędowo wolnych od enzoootycznej białaczki bydła w takiej liczbie lub procencie, które pozwolą na wystąpienie przez Rzeczpospolitą Polską do Komisji Europejskiej o uznanie regionów za urzędowo wolne od tej choroby.

Choroba: **Enzoootyczna białaczka bydła** **Gatunek zwierząt: bydło**

Region	Łączna liczba stad	Łączna liczba stad objętych programem	Przewidziana liczba stad do zbadania	Przewidziana liczba stad z wynikiem dodatnim badań	Przewidziana liczba stad z wynikiem dodatnim badań	Przewidziana liczba stad do likwidacji	Przewidywany odsetek stad z dodatnim wynikiem badań do likwidacji	Wskaźniki docelowe		
								Przewidywany odsetek stad z dodatnim wynikiem badań	Przewidywany odsetek stad z dodatnim wynikiem badań	Przewidywana częstotliwość występowania w stadach
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5)x100	9 = (4/3)x100	10 = (5/4)x100	11 = (6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	798052	430679	419266	2553	1341	2114	82,80	97,35	0,61	0,32

Wykrycie, a następnie wyeliminowanie wirusów enzootycznej białaczki bydła. Poprzez to działanie, zapobieżenie szerzeniu się choroby w stadach i w regionach oraz umożliwienie wszczęcia procedury uzyskania przez stada statusu stad urzędowo wolnych od enzootycznej białaczki bydła.

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła bydlę

Region	Łączna liczba zwierząt	Liczba zwierząt objętych programem	Przewidziana liczba zwierząt do zbadania	Liczba zwierząt do zbadania indywidualnie	Przewidziana liczba zwierząt z wynikiem dodatnim badań	Ubój		Wskaźniki docelowe	
						Liczba zwierząt z dodatnim wynikiem badań	Łączna liczba zwierząt przeznaczone do uboju	Przewidywany odsetek zwierząt z dodatnim wynikiem badań	Przewidywany odsetek zwierząt objętych programem
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4/3)x100	10=(6/4)x100
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	5405574	2254710	2210185	2163485	10051	11376	12438	98,02	0,45

7.2. Cele kwalifikacji stad i zwierząt

Wyeliminowanie stad posiadających zawieszenie statusu stada urzędowo wolnego od enzoootycznej białaczki była oraz osiągnięcie przez stada wolne od tej choroby statusu stad urzędowo wolnych od enzoootycznej białaczki była.

Choroba: Enzootyczna białaczka bydła

Region: Rzeczpospolita Polska

Cele w zakresie statusu stad i zwierząt objętych programem													
Łączna liczba stad lub zwierząt objętych programem		Przewidywany nieznany status		Przewidywane nie wolne lub urzędowo nie wolne			Przewidywane wolne lub urzędowo wolne zawieszone		Przewidywane wolne		Przewidywane urzędowo wolne		
				Ostatni dodatni wynik badania	Ostatni ujemny wynik badania	Stada	Zwie- rzęta	Stada	Zwie- rzęta				
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
419 266	2210185	0	0	1362	32513	23014	187893	650	10195	0	0	394240	1980522

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

Koszty	Wyszczególnienie	Liczba jednostek	Jednostkowy koszt w zł	Suma ogółem* w zł	Finansowanie współnotowe (tak/nie)
1. Testy					
1.1. Koszt analizy	Test: ELISA	1884002	3,00	5652006	TAK
	Test:				
	Test:				
1.2. Koszt próbek		1884002	8,00	15072016	TAK
1.3. Inne koszty	- dojazd w celu pobrania próbek - jednorazowy przyrząd do pobrania krwi	1884002 1884002	0,80 1,20	1507202 2260802	TAK TAK
2. Szczepienie lub leczenie			13	24492026	
2.1. Zakup szczepionki/leczenia					
2.2. Koszt dystrybucji					
2.3. Koszt podania					
2.4. Koszty kontroli					

3. Ubój i zniszczenie					
3.1. Odszkodowanie za zwierzęta		11396	2200,00	25071200	TAK
3.2. Koszty transportu					
3.3. Koszty zniszczenia		20	527,00	10540	TAK
3.4. Strata w przypadku uboju					
3.5 Koszt obróbki produktów w tym mleka					
4. Czyszczenie i dezynfekcja					
5. Wynagrodzenia (pracownicy zatrudnieni wyłącznie na cele programu)					
- rzeczoznawcy (praca / dojazd)		22792	30,46	694244	TAK
6. Towary konsumpcyjne i specjalny sprzęt					
7. Inne koszty					
Razem				50 268 010	TAK

* są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości środków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2008

**Program zwalczania i kontroli zakażeń wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków
u drobiu i ptaków dzikich**

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Grypa ptaków (Avian influenza)

Rok wdrożenia: 2008

2. Opis programu

Program monitorowania został opracowany na podstawie § 12 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresie badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.) oraz projektu decyzji Komisji, oznaczonej numerem: SANCO/10268/2006/Rev5, w sprawie prowadzenia badań kontrolnych na obecność grypy ptaków u drobiu i ptaków dzikich w Państwach Członkowskich. Stanowi on kontynuację poprzednich badań kontrolnych ustanowionych w decyzjach Komisji 2004/111/WE z dnia 29 stycznia 2004 r. w sprawie przeprowadzania badań na obecność grypy drobiu wśród drobiu i dzikich ptaków w Państwach Członkowskich w 2004 r. (Dz. Urz. UE L 32 z 5.02.2004, str. 20; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 3, t. 42, str. 288), 2006/101/WE z dnia 6 lutego 2006 r. w sprawie wprowadzania programów badań na obecność ptasiej grypy u drobiu i dzikiego ptactwa w państwach członkowskich w 2006 r. (Dz. Urz. UE L 46 z 16.02.2006, str. 40), 2005/464/WE z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie wprowadzania programów badań na obecność ptasiej grypy u drobiu i dzikiego ptactwa w Państwach Członkowskich (Dz. Urz. UE L 164 z 24.06.2005, str. 52).

Celem badań monitoringowych jest:

- 1) określenie częstotliwości występowania zakażeń wirusami podtypu H5 i H7 grypy ptaków (AI) u różnych gatunków drobiu;
- 2) kontynuowanie nadzoru nad występowaniem zakażeń wirusami grypy ptaków u dzikich ptaków (system wczesnego ostrzegania), które mogłyby przenieść się z ptaków dzikich do stad drobiu;

3) wzbogacenie wiedzy na temat zagrożenia ze strony dzikich ptaków wysoce zjadliwą grypą ptaków dla zdrowia zwierząt.

Pobieranie próbek obejmuje okres do dnia 31 grudnia 2008 r.

Badaniami zostaną objęte wszystkie gatunki drobiu (z wyjątkiem kurcząt rzeźnych) utrzymywanego w warunkach fermowych oraz ptaki dzikie.

Badanie diagnostyczne próbek w kierunku grypy ptaków przeprowadza krajowe laboratorium referencyjne - Zakład Chorób Drobiu Państwowego Instytutu Weterynaryjnego - Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach, zwane dalej „PIWet - PIB”. Próbki od drobiu będą badane serologicznie testem hamowania hemaglutynacji z antygenami H5N2 i H7N7 (pierwsze badanie) oraz H5N7 i H7N1 (badania potwierdzające). Próbki od ptaków dzikich będą badane wirusologicznie na zarodkach kurzych SPF i metodą RT-PCR/H5.

Próbki do badań pobiera i przesyła Inspekcja Weterynaryjna, natomiast badania są wykonywane przez PIWet - PIB.

Terytorialnie właściwe Wojewódzkie Inspektoraty Weterynarii opracują i prześlą do Zakładu Chorób Drobiu PIWet - PIB harmonogram pobierania próbek.

Wszystkie izolaty wirusa wysoce zjadliwej grypy ptaków oraz dodatnie surowice od ptaków wodnych będą wysłane do laboratorium referencyjnego Unii Europejskiej.

Termin składania ostatecznych wyników badań do Komisji Europejskiej upływa w dniu 31 maja 2009 r.

3. Warunki i sposób pobierania próbek od drobiu

Pobieranie próbek do badań serologicznych odbędzie się na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tak, aby próbki można było uznać za reprezentatywne dla tego terytorium. Próbki od drobiu fermowego będą pobierane w okresie do dnia 31 grudnia 2008 r.

Przy wyborze ferm do badań uwzględnia się chów drobiu z wybiegami, korzystanie z wód powierzchniowych, chów różnych gatunków drobiu i stad w różnym wieku.

W odniesieniu do indyków, gęsi, kaczek i strusi badaniami będą objęte przede wszystkim fermy reprodukcyjne, a następnie fermy drobiu rzeźnego – uzupełniając do wyznaczonej liczby ferm danego gatunku drobiu.

W przypadku kur próbki krwi będą pobierane tylko z ferm kur reprodukcyjnych oraz kur niosek jaj konsumpcyjnych (nioski towarowe). Kurczęta rzeźne nie są objęte badaniami.

Pobieranie próbek od drobiu reprodukcyjnego oraz kur niosek towarowych będzie się odbywać w okresie nieśności, najlepiej ze stad w końcowym okresie użytkowania.

Pobieranie próbek od drobiu rzeźnego (indyki, gęsi, kaczki, strusie) będzie się odbywać na fermie w końcowym okresie tuczu (w ostatnim tygodniu przed ubojem) lub w rzeźni.

Do badań serologicznych będą pobierane próbki krwi z każdej fermy wyznaczonej do badań w liczbie:

- 1) po 10 próbek krwi od kur, indyków i ptaków łownych;
- 2) po 40 próbek krwi od gęsi i kaczek;
- 3) po 5 próbek krwi od strusi.

Próbki krwi będą pobierane w ilości ok. 2 ml do probówek o co najmniej 2-krotnie większej pojemności (nie należy używać probówek typu eppendorf) i po szczelnym zamknięciu przesłane (krew lub oddzielona surowica) schłodzone do temperatury ok. 4°C przed upływem 48 godzin od pobrania do Zakładu Chorób Drobiu PIWet-PIB. Jeśli przewidywany czas od pobrania próbek do ich przesłania może być dłuższy, wydzieloną surowicę (bez krwinek) zamraża się w temperaturze ok. -20°C i zamrożoną przesyła w terminie 2 tygodni od dnia pobrania.

W ramach programu do badań serologicznych zostanie pobranych 6085 próbek krwi z 365 ferm drobiu.

Na fermach drobiu, gdzie zostaną uzyskane dodatnie wyniki badań serologicznych, będą przeprowadzone badania retrospektywne mające na celu ocenę stanu epizootycznego, w tym analizę zdrowotności, produkcyjności i śmiertelności stada serododatniego i innych stad znajdujących się na tej fermie. W przypadku gdy stado seropozytywne będzie znajdować się jeszcze na fermie, zostaną pobrane ponownie próbki do badania serologicznego oraz dodatkowo do badania wirusologicznego.

Zestawienie ferm poszczególnych gatunków drobiu i kierunków użytkowania objętych badaniem w wyznaczonych województwach przedstawiają tabele 1-6:

Tabela 1. Fermy kur niosek reprodukcyjnych

Kod NUTS 2 (b)	Łączna liczba ferm (c)	Liczba ferm, z których należy pobrać próbki	Liczba próbek z fermy do przebadania	Liczba testów do wykonania według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL51	44	5	10	100	HI (H5/H7)
PL61	25	3	10	60	HI (H5/H7)
PL31	12	2	10	40	HI (H5/H7)
PL43	8	1	10	20	HI (H5/H7)
PL11	28	3	10	60	HI (H5/H7)
PL21	17	2	10	40	HI (H5/H7)
PL12	133	13	10	260	HI (H5/H7)
PL52	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL32	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL34	34	4	10	80	HI (H5/H7)
PL63	23	2	10	40	HI (H5/H7)
PL22	41	5	10	100	HI (H5/H7)
PL33	15	2	10	40	HI (H5/H7)
PL62	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL41	73	8	10	160	HI (H5/H7)
PL42	66	7	10	140	HI (H5/H7)
SUMA	546	60		1200	

Stada i fermy uważa się za gospodarstwa.

(b) Położenie gospodarstwa pochodzenia. Jeżeli nie można użyć kodu NUTS 2 należy określić położenie w stopniach długości i szerokości geograficznej.

(c) Łączna liczba gospodarstw jednej kategorii drobiu w danym regionie NUTS 2.

Tabela 2. Fermy kur niosek towarowych.

Kod NUTS 2 (b)	Łączna liczba ferm (c)	Liczba ferm, z których należy pobrać próbki	Liczba próbek z fermy do przebadania	Liczba testów do wykonania według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL51	129	7	10	140	HI (H5/H7)
PL61	43	2	10	40	HI (H5/H7)
PL31	38	2	10	40	HI (H5/H7)
PL43	42	2	10	40	HI (H5/H7)
PL11	51	3	10	60	HI (H5/H7)
PL21	90	5	10	100	HI (H5/H7)
PL12	185	9	10	180	HI (H5/H7)
PL52	21	1	10	20	HI (H5/H7)
PL32	33	2	10	40	HI (H5/H7)
PL34	26	2	10	40	HI (H5/H7)
PL63	61	3	10	60	HI (H5/H7)
PL22	120	7	10	140	HI (H5/H7)
PL33	28	2	10	40	HI (H5/H7)
PL62	30	2	10	40	HI (H5/H7)
PL41	173	9	10	180	HI (H5/H7)
PL42	33	2	10	40	HI (H5/H7)
SUMA	1103	60		1200	

Tabela 3. Fermy indyków

Kod NUTS 2 (b)	Łączna liczba ferm (c)	Liczba ferm, z których należy pobrać próbki	Liczba próbek z fermy do przebadania	Liczba testów do wykonania według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL51	49	3	10	60	HI (H5/H7)
PL61	27	2	10	40	HI (H5/H7)
PL31	32	2	10	40	HI (H5/H7)
PL43	103	7	10	140	HI (H5/H7)
PL11	21	2	10	40	HI (H5/H7)
PL21	6	1	10	20	HI (H5/H7)
PL12	60	4	10	80	HI (H5/H7)
PL52	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL32	9	1	10	20	HI (H5/H7)
PL34	18	2	10	40	HI (H5/H7)
PL63	12	2	10	40	HI (H5/H7)
PL22	7	1	10	20	HI (H5/H7)
PL33	3	1	10	20	HI (H5/H7)
PL62	367	23	10	460	HI (H5/H7)
PL41	82	6	10	120	HI (H5/H7)
PL42	25	2	10	40	HI (H5/H7)
SUMA	820	60		1200	

Tabela 4. Fermy gęsi i kaczek

Kod NUTS 2 (b)	Łączna liczba ferm (c)	Liczba ferm, z których należy pobrać próbki	Liczba próbek z fermy do przebadania	Liczba testów do wykonania według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL51	27	2	40	160	HI (H5/H7)
PL61	94	6	40	480	HI (H5/H7)
PL31	208	12	40	960	HI (H5/H7)
PL43	59	4	40	320	HI (H5/H7)
PL11	167	11	40	880	HI (H5/H7)
PL21	12	2	40	160	HI (H5/H7)
PL12	90	6	40	480	HI (H5/H7)
PL52	7	1	40	80	HI (H5/H7)
PL32	47	3	40	240	HI (H5/H7)
PL34	99	6	40	480	HI (H5/H7)
PL63	20	2	40	160	HI (H5/H7)
PL22	11	2	40	160	HI (H5/H7)
PL33	56	4	40	320	HI (H5/H7)
PL62	63	4	40	320	HI (H5/H7)
PL41	434	24	40	1920	HI (H5/H7)
PL42	22	1	40	80	HI (H5/H7)
SUMA	1416	90		7200	

Tabela 5. Fermy strusi

Kod NUTS 2 (b)	Łączna liczba ferm (c)	Liczba ferm, z których należy pobrać próbki	Liczba próbek z fermy do przebadania	Liczba testów do wykonania według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL51	7	2	5	20	HI (H5/H7)
PL61	12	3	5	30	HI (H5/H7)
PL31	10	3	5	30	HI (H5/H7)
PL43	15	4	5	40	HI (H5/H7)
PL11	9	3	5	30	HI (H5/H7)
PL21	7	2	5	20	HI (H5/H7)
PL12	24	7	5	70	HI (H5/H7)
PL52	4	1	5	10	HI (H5/H7)
PL32	3	1	5	10	HI (H5/H7)
PL34	10	3	5	30	HI (H5/H7)
PL63	6	2	5	20	HI (H5/H7)
PL22	15	4	5	40	HI (H5/H7)
PL33	3	1	5	10	HI (H5/H7)
PL62	8	2	5	20	HI (H5/H7)
PL41	41	12	5	120	HI (H5/H7)
PL42	10	3	5	30	HI (H5/H7)
SUMA	184	53		530	

Tabela 6. Fermy ptaków łownych

Kod NUTS 2 (b)	Łączna liczba ferm (c)	Liczba ferm, z których należy pobrać próbki	Liczba próbek z fermy do przebadania	Liczba testów do wykonania według danej metody	Metody badania laboratoryjnego
PL51	1	1	10	20	HI (H5/H7)
PL61	8	6	10	120	HI (H5/H7)
PL31	3	2	10	40	HI (H5/H7)
PL43	14	11	10	220	HI (H5/H7)
PL11	4	3	10	60	HI (H5/H7)
PL21	2	2	10	40	HI (H5/H7)
PL12	5	4	10	80	HI (H5/H7)
PL52	3	2	10	40	HI (H5/H7)
PL32	0	0	0	0	HI (H5/H7)
PL34	1	1	10	20	HI (H5/H7)
PL63	2	2	10	40	HI (H5/H7)
PL22	3	2	10	40	HI (H5/H7)
PL33	2	1	10	20	HI (H5/H7)
PL62	0	0	0	0	HI (H5/H7)
PL41	7	5	10	100	HI (H5/H7)
PL42	0	0	0	0	HI (H5/H7)
SUMA	55	42		840	

4. Opis zastosowanych badań laboratoryjnych

Badania laboratoryjne zostaną przeprowadzone zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym dotyczącym grypy ptaków, określonym w decyzji Komisji 2006/437/WE z dnia 4 sierpnia 2006 r. zatwierdzającej podręcznik diagnostyczny dotyczący grypy ptaków, przewidziany w dyrektywie Rady 2005/94/WE, ustanawiającym procedury diagnostyczne mające na celu potwierdzenie choroby oraz rozpoznanie różnicowe grypy ptaków (łącznie z badaniem serum z kaczek i gęsi poprzez test hamowania hemaglutynacji HI). Badania w kierunku grypy ptaków przeprowadzone zostaną w PIWet – PIB (laboratorium referencyjne).

Wszystkie pozytywne wyniki serologiczne zostaną potwierdzone metodą hamowania hemaglutynacji z użyciem wyznaczonych szczepów dostarczonych przez Wspólnotowe Laboratorium Referencyjne ds. Grypy Ptaków:

1) dla wirusa H5:

- a) wstępne badanie z użyciem Ostrich/Denmark/72420/96 (H5N2),
- b) badanie wszystkich próbek pozytywnych za pomocą Duck/Denmark/64650/03 (H5N7) celem wyeliminowania reagującego przeciwciała N2;

2) dla wirusa H7:

- a) wstępne badanie z użyciem szczepu Turkey/England/647/77 (H7N7),
- b) badanie wszystkich próbek pozytywnych za pomocą African Starling/983/79 (H7N1) celem wyeliminowania reagującego przeciwciała N7.

5. Warunki i sposób pobierania próbek od ptaków dzikich

I. Wymagania ogólne

- 1) pobieranie próbek do badań jest organizowane i nadzorowane przez Inspekcję Weterynaryjną we współpracy z podmiotami zajmującymi się ochroną lub obserwacją ptaków i stacjami obrączkowania oraz myśliwymi;
- 2) badania obejmują monitoring czynny (próbki pobierane od żywych lub upolowanych ptaków, niewykazujących objawów klinicznych chorób) i monitoring bierny (próbki pobrane od ptaków padłych);

- 3) pobranie próbek w ramach monitoringu czynnego od żywych ptaków dzikich objętych ochroną gatunkową ścisłą lub częściową wymaga uzyskania zezwolenia Ministra Środowiska lub właściwego miejscowo wojewody;
- 4) próbki pobrane od ptaków dzikich są badane wirusologicznie na zarodkach kurzych SPF (wszystkie wirusy grypy typu A) i metodą RT-PCR;
- 5) z uwagi na przepisy decyzji Komisji z dnia 13 kwietnia 2007 r. w sprawie wdrażania programów nadzoru nad ptasią grypą u drobiu i dzikiego ptactwa w państwach członkowskich i zmieniającej decyzję 2004/450/WE, aby badanie próbek metodą RT-PCR było wykonane przed upływem 2 tygodni od dnia pobrania, próbki dostarcza się niezwłocznie do laboratorium Zakładu Chorób Drobiu PIWet - PIB.

W przypadku dodatnich wyników badań będzie przeprowadzona, możliwie jak najszybciej, analiza molekularna w celu określenia serotypu (HPAI lub LPAI).

II. Monitoring czynny

- 1) do maja (wiosenna migracja ptaków z południa na północ) będą pobierane próbki co najmniej od 600 ptaków dzikich z terenu wszystkich województw;
- 2) w okresie wrzesień-grudzień (jesienna migracja ptaków dzikich z północy na południe) będą pobierane próbki co najmniej od 1000 ptaków dzikich z terenu wszystkich województw;
- 3) pobieranie próbek od ptaków dzikich powinno koncentrować się głównie na: gatunkach ptaków stwarzających wysokie ryzyko zakażenia, trasach ich przelotów, miejscach postojów, miejscach mieszkania się dużej liczby ptaków migrujących z różnych gatunków, miejscach przebywania ich w pobliżu gospodarstw utrzymujących drób (możliwy kontakt z drobiem). Wykaz gatunków dzikich ptaków stanowiących wysokie ryzyko zakażenia wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków zawiera tabela 3;
- 4) do badań wirusologicznych pobiera się indywidualnie przy pomocy wymazówki świeży kał lub wymazy kałowe z kloaki (na waciku wyraźnie widoczny kał) od różnych gatunków ptaków dzikich, w tym głównie od wędrujących ptaków wodnych z rzędu blaszkodziobych (zwłaszcza łabędzi niemych, kaczek krzyżówek i gęsi) oraz siewkowych (zwłaszcza mew, batalionów, czajek);
- 5) próbki wymazów z kloaki lub świeżego kału pobiera się indywidualnie co najmniej od 5 ptaków tego samego gatunku w tym samym miejscu i czasie, a

następnie umieszcza w probówkach z podłożem transportowym dla wirusów (dopuszcza się użycie wymazówek z podłożem transportowym dla wirusów lub podłoża przygotowane zgodnie z Instrukcją GLWet z VI. 420/lab –1/2003 z dnia 5 czerwca 2003 dotyczącą przeprowadzania badań laboratoryjnych w kierunku grypy ptaków o wysokiej zjadliwości). W jednej probówce z podłożem transportowym umieszcza się tylko 1 wymazówkę (nie łączyć);

- 6) pobrane próbki bezzwłocznie umieszcza się w temperaturze ok. 4°C i w takiej temperaturze transportuje po uprzednim powiadomieniu do Zakładu Chorób Drobiu PIWet - PIB. Jeśli nie jest możliwe dostarczenie próbek przed upływem 48 godz. od pobrania, zamraża się je w temperaturze ok. -70°C, używając w tym celu suchego lodu, i dostarcza zamrożone;
- 7) łączenie w próbki zbiorcze do 5 próbek od ptaków tego samego gatunku, pobrane w tym samym miejscu i czasie, odbywać się będzie w laboratorium PIWet - PIB.

Tabela 1. Liczba próbek do pobrania od ptaków dzikich w wyznaczonych województwach w okresie do maja (wiosenna migracja ptaków)

KOD NUTS 2 (a)	Dziki ptaki, od których należy pobrać próbki (b)	Łączna liczba próbek, które należy pobrać w celu czynnego nadzoru.	Łączna liczba próbek, które należy pobrać w celu biernego nadzoru.
PL51	-	170	-
PL61	-	50	-
PL31	-	40	-
PL43	-	230	-
PL11	-	30	-
PL21	-	30	-
PL12	-	110	-
PL52	-	50	-
PL32	-	30	-
PL34	-	110	-
PL63	-	230	-
PL22	-	30	-
PL33	-	30	-
PL62	-	150	-
PL41	-	80	-
PL42	-	230	-
SUMA	gatunki dzikich ptaków stanowiące podwyższone ryzyko związane z gripą ptaków (zgodnie z wykazem)	1600 (ok. 350 próbek zbiorczych)	300 próbek z całego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

- (a) Odesłanie do miejsca pobrania próbek od ptaków. Jeżeli nie można użyć kodu NUTS 2 należy określić położenie w stopniach długości i szerokości geograficznej.
- (b) Ogólny opis dzikich ptaków, od których mają zostać pobrane próbki w ramach czynnego i biernego nadzoru.

III. Monitoring bierny

- 1) w ramach monitoringu biernego planuje się przebadanie około 300 próbek od ptaków padłych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) wskazaniem do monitoringu biernego jest stwierdzenie przypadków wyraźnie zwiększonej śmiertelności lub klinicznych objawów choroby u ptaków dzikich, zwłaszcza:
 - a) wśród gatunków stwarzających wysokie ryzyko zakażenia, a także innych ptaków mających z nimi kontakt,
 - b) w miejscach zatrzymywania się ptaków w okresie wędrówki wiosennej i jesiennej,
 - c) miejscach mieszania się dużej liczby ptaków migrujących różnych gatunków,
 - d) w sąsiedztwie gospodarstw utrzymujących drób,
 - e) w pobliżu tras przelotów ptaków migrujących;
- 3) z jednego miejsca pobiera się próbki od ok. 5 ptaków tego samego gatunku, padłych w tym samym czasie;
- 4) od świeżo padłych ptaków pobiera się (na miejscu lub w najbliższym Zakładzie Higieny Weterynaryjnej) próbki tkanek (mózg, serce, płuca, nerki, jelita). Próbki narządów mięsnych pobrane od tego samego ptaka można transportować w jednym opakowaniu, natomiast jelita pakuje się osobno używając szczelnie zamykanych opakowań;
- 5) warunki dostarczenia próbek do laboratorium są takie same jak określone w części II ust. 5 pkt 4-6;
- 6) przy pobieraniu próbek zachowuje się dużą ostrożność, minimalizuje tworzenie aerozolu, pyłu oraz stosuje standardowe środki ochronne takie jak: rękawice, okulary, maska osłaniająca usta i nos, czepek i fartuch, a po próbobraniu dokładnie myje ręce w wodzie z mydłem lub innym detergentem. Umyte ręce po wysuszeniu dezynfekuje się, używając 70% roztworu alkoholu lub innego środka biobójczego.

6. Opis zastosowanych badań laboratoryjnych

- 1) badania laboratoryjne przeprowadza się zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym dotyczącym grypy ptaków, o którym mowa w decyzji Komisji 2006/437/WE z dnia 4 sierpnia 2006 r. zatwierdzającej podręcznik diagnostyczny dotyczący grypy ptaków, przewidziany w dyrektywie Rady 2005/94/WE (*Dz. Urz. UE L 237 z 31.08.2006, str. 1*), ustanawiającym procedury diagnostyczne służące do stwierdzenia oraz rozpoznania różnicowego grypy ptaków;
- 2) wszystkie próbki pobrane podczas monitoringu grypy ptaków u ptaków dzikich poddaje się badaniu, możliwie najszybciej, przy zastosowaniu technik molekularnych, jeżeli są dostępne i zgodnie z podręcznikiem diagnostycznym. Badania w kierunku grypy ptaków przeprowadzone zostaną w PIWet - PIB. Zaleca się wstępne badanie przesiewowe metodą PCR dla genu M z szybkim przeprowadzeniem badań na pozytywną identyfikację w stosunku do H5 (w terminie 2 tygodni), a w przypadku pozytywnego wyniku, jak najszybciej przeprowadza się analizę miejsca rozszczepu w celu ustalenia, czy mamy do czynienia z wirusem wysoce zjadliwej grypy ptaków, czy grypy ptaków o niskiej zjadliwości. Jeżeli zostanie potwierdzona obecność wysoce zjadliwej grypy ptaków podtyp H5, przeprowadza się niezwłocznie dodatkowe badania na określenie typu N (nawet, jeżeli w ten sposób jest możliwe tylko wykluczenie N1);
- 3) w laboratorium można pulować do 5 próbek pobranych od tego samego gatunku w tym samym miejscu i czasie, jeżeli jest możliwe powtórne zidentyfikowanie i zbadania pojedynczych próbek w przypadku uzyskania pozytywnego wyniku;
- 4) nie stosuje się badań serologicznych grypy ptaków u dzikiego ptactwa, ponieważ stosując tę metodę nie można rozróżnić między sobą szczepów wirusa wysoce zjadliwej grypy ptaków i grypy ptaków o niskiej zjadliwości, a stwierdzenie obecności przeciwciał nie umożliwia stwierdzenia, w jakim miejscu dzikie ptactwo mogło się zarazić. Badania serologiczne przeprowadza się w celu określenia występowania wirusów H5 lub H7 u różnych gatunków ptaków, osiadłych lub wędrownych.

Tabela 3. Wykaz gatunków dzikich ptaków stwarzających wysokie ryzyko zakażenia wirusami wysoce zjadliwej grypy ptaków.

Nazwa polska	Nazwa łacińska
łabędź czarnodzioby (łabędź mały)	<i>Cygnus columbianus</i>
łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>
gęsi	
gęś krótkodzioba	<i>Anser brachyrhynchus</i>
gęś zbożowa	<i>Anser fabalis</i>
gęś białoczelna	<i>Anser albifrons</i>
gęś mała	<i>Anser erythropus</i>
gęś gęgawa	<i>Anser anser</i>
bernikla białolica	<i>Branta leucopsis</i>
bernikla obrożna	<i>Branta bernicla</i>
bernikla rdzawoszyja	<i>Branta ruficollis</i>
bernikla kanadyjska	<i>Branta canadensis</i>
kaczki	
świstun	<i>Anas penelope</i>
cyraneczka	<i>Anas crecca</i>
krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>
rożeniec	<i>Anas acuta</i>
cyranka	<i>Anas querquedula</i>
plaskonos	<i>Anas clypeata</i>
jarzębata (marmurka) <i>angustirostris</i>	<i>Marmaronetta</i>
helmiatka	<i>Netta rufina</i>
głowienka	<i>Aythya ferina</i>
czernica	<i>Aythya fuligula</i>
brzegowe	
czajka	<i>Vanellus vanellus</i>
siewka złota	<i>Pluvialis apricaria</i>
rycyk	<i>Limosa limosa</i>
batalion	<i>Philomachus pugnax</i>
mewy	
mewa śmieszka	<i>Larus ridibundus</i>
mewa pospolita	<i>Larus canus</i>

7. Opis sytuacji epizootycznej grypy ptaków u drobiu w ostatnich pięciu latach

1) środki objęte programem nadzoru nad drobiem

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wysoce zjadliwa grypa ptaków została wykryta u drobiu hodowanego w grudniu 2007 r. Program nadzoru w latach ubiegłych obejmował fermy kur niosek reprodukcyjnych, kur niosek towarowych, indyków, gęsi i kaczek, strusi, ptaków łownych oraz ptaki dzikie. Próbki były pobierane i badane w okresie trwania programu programu.

2) ustanowienie organu centralnego odpowiedzialnego za nadzór i koordynację wdrażania programu

Organem centralnym odpowiedzialnym za nadzór nad wdrażaniem programu jest Główny Lekarz Weterynarii. Na szczeblu powiatowym odpowiedzialnym za wdrażanie programu jest powiatowy lekarz weterynarii. Badania próbek będą przeprowadzane w PIWet - PIB.

3) wprowadzony system rejestracji gospodarstw

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt powiatowy lekarz weterynarii wydaje decyzję zatwierdzającą działalność nadzorowaną - stwierdza spełnienie wymagań weterynaryjnych przez poszczególne obiekty budowlane lub miejsca, w których ma być prowadzona działalność nadzorowana, nadaje weterynaryjny numer identyfikacyjny podmiotowi lub poszczególnym obiektom budowlanym lub miejscom. Powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną na obszarze jego właściwości. Rejestr zawiera imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres podmiotu, weterynaryjny numer identyfikacyjny (jeżeli został nadany), określenie rodzaju i zakresu prowadzonej działalności nadzorowanej, informację o decyzji, datę wpisu i wykreślenia z rejestru. Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje za pośrednictwem wojewódzkiego lekarza weterynarii, Głównemu Lekarzowi Weterynarii dane zawarte w rejestrze, a także informacje o każdej zmianie stanu faktycznego lub prawnego ujawnionego w tym rejestrze.

4) dane o szczepieniach

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt wysoce zjadliwa grypa ptaków należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających zakazowi szczepień.

8. Opis sytuacji epizootycznej choroby u dzikich ptaków w ostatnich pięciu latach

1) środki objęte programem nadzoru nad dzikim ptactwem

W 2006 r. wykryto 9 ognisk wysoce zjadliwej grypy ptaków u ptaków dzikich podtyp H5N1. Do gatunków, u których wykryto wirus H5N1 należały: łabędź, tracz, nurogęś, jastrząb oraz czapla. W latach wcześniejszych wysoce zjadliwa grypa ptaków nie występowała na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Program nadzoru nad dzikimi ptakami w kierunku grypy ptaków w latach ubiegłych obejmował monitoring czynny oraz bierny. Monitoring czynny był prowadzony na obszarze wybranych województw w okresie luty - maj (wiosenne migracje ptaków) oraz wrzesień – grudzień (jesienne migracje ptaków), natomiast monitoring bierny był prowadzony na terytorium całego państwa przez cały rok.

2) wyznaczenie organu centralnego odpowiedzialnego za nadzór i koordynację wdrażania programu

Organem centralnym odpowiedzialnym za nadzór nad wdrażaniem programu u ptaków dzikich jest Główny Lekarz Weterynarii. Na niższym poziomie organem odpowiedzialnym za wdrażanie programu jest powiatowy lekarz weterynarii. Badania są przeprowadzane w PIWet - PIB.

3) opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których zostanie wdrożony program

Program monitoringu grypy ptaków zostanie wdrożony u ptaków dzikich na terytorium całego państwa z uwagi na fakt, iż na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej występuje duże zagęszczenie i rozproszenie gospodarstw, w których jest utrzymywany drób. Analiza ryzyka potwierdziła, iż wystąpienie grypy ptaków jest wysokie na terytorium całego państwa. Monitoring u ptaków dzikich zostanie podzielony na czynny oraz bierny.

9. Środki wprowadzone w zakresie powiadamiania o grypie ptaków

Zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt posiadacz zwierzęcia jest obowiązany do:

- 1) niezwłocznego zawiadomienia o tym organu Inspekcji Weterynaryjnej lub najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta);
- 2) pozostawienia zwierząt w miejscu ich przebywania i nie wprowadzania tam innych zwierząt;
- 3) uniemożliwienie osobom trzecim dostępu do pomieszczeń lub miejsc, w których znajdują się zwierzęta podejrzane o zakażenie lub chorobę lub zwłoki zwierząt;
- 4) wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i zbywania produktów, w szczególności mięsa oraz zwłok zwierzęcych, pasz, wody, ściółki, nawozów naturalnych;
- 5) udostępnienia organom Inspekcji Weterynaryjnej zwierząt i zwłok zwierzęcych do badań i zabiegów weterynaryjnych, a także udzielania pomocy przy ich wykonywaniu;
- 6) udzielania organom Inspekcji Weterynaryjnej oraz osobom działającym w imieniu tych organów wyjaśnień i podawania informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia choroby i źródeł zakażenia lub zapobiegania jej szerzeniu.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu zawiadomienia.

Podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej, jeżeli na podstawie zawiadomienia podejrzewa wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

Powiatowy lekarz weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia podejmuje niezwłocznie czynności w celu wykrycia lub wykluczenia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

Powiatowy lekarz weterynarii niezwłocznie informuje wojewódzkiego lekarza weterynarii, w tym w formie elektronicznej, o podejrzeniu lub wystąpieniu choroby zakaźnej zwierząt oraz o czynnościach podjętych w celu wykrycia lub wykluczenia tej choroby.

Wojewódzki lekarz weterynarii przekazuje niezwłocznie Głównemu Lekarzowi Weterynarii, w tym w formie elektronicznej, informacje o podejrzeniu lub wystąpieniu choroby zakaźnej zwierząt oraz o czynnościach podjętych w celu wykrycia lub wykluczenia tej choroby.

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podmioty świadczące usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej oraz laboratoria przekazują powiatowemu lekarzowi weterynarii informacje o podejrzeniu wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej notyfikacji w Unii Europejskiej niezwłocznie po powzięciu takiego podejrzenia.

Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii informacje o powzięciu podejrzenia lub o stwierdzeniu choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania lub notyfikacji w Unii Europejskiej niezwłocznie po powzięciu tego podejrzenia lub stwierdzeniu choroby.

Wojewódzki lekarz weterynarii przekazuje informacje uzyskane od powiatowego lekarza weterynarii Głównemu Lekarzowi Weterynarii.

Główny Lekarz Weterynarii:

1) informuje, wykonując postanowienia umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, właściwe organizacje międzynarodowe o występowaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania,

2) powiadamia Komisję Europejską oraz inne państwa członkowskie Unii Europejskiej o chorobach zakaźnych zwierząt podlegających notyfikacji w Unii Europejskiej oraz o wygaszaniu ognisk tych chorób.

10. Koszty**A. Szacunkowe koszty badania drobiu:**

Środki kwalifikujące się do współfinansowania			
Metody badania laboratoryjnego	Liczba testów do wykonania według danej metody	Koszt jednostkowy testów (według danej metody)	Koszt całkowity
Wstępne serologiczne badanie przesiewowe (a)	-	-	-
Test zahamowania hemaglutynacji HI na obecność H5 lub H7 (b)	12170 + 1217 (powtórne badanie)= 13387	7,5 euro	100 402 euro
Test izolacji wirusa	-	-	-
Badanie PCR	-	-	-
<i>Inne środki</i>	<i>Wyszczególnić działania</i>		
Kontrola wrywkowa			
Pozostałe	Pobieranie i przesyłanie próbek do laboratorium	1 euro próbkę x 6085 próbek	6085 euro
Razem			106 487 euro (415 299 zł)

(a) określić badanie laboratoryjne, które należy zastosować.

(b) określić liczbę testów na obecność H5 lub H7.

B. Szacunkowe koszty badania ptaków dzikich:

Środki kwalifikujące się do współfinansowania			
Metody badania laboratoryjnego	Liczba testów do wykonania według danej metody	Koszt jednostkowy testów (według danej metody)	Koszt całkowity
Wstępne serologiczne badanie przesiewowe	-	-	-
Test zahamowania hemaglutynacji HI na obecność H5 lub H7	-	-	-
Test izolacji wirusa	20	80 euro	1600 euro

Badanie PCR	410 (RT-PCR/M) 20 (RT-PCR/H5) 20 (RT-PCR/H7)	77 euro (RT-PCR/M) 38 euro(RT-PCR/H5/H7)	33090 euro
<i>Inne środki</i>	<i>Wyszczególnić działania</i>		
Kontrola wrywkowa			
Pozostałe	Pobieranie i przesyłanie próbek do laboratorium	2 euro/próbkę x 1900 próbek	3800 euro
Razem			38490 euro (150 111 zł)

Szacunkowe koszty łącznie (badanie drobiu i ptaków dzikich): 106 487euro + 38490 euro = 144 977 euro (565 410 zł)

wg kursu NBP na dzień 18 stycznia 2008 r.: 1 euro – 3,90zł

Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości środków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2008.

Wszystkie wartości są podane bez VAT.

Program zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła
(Bovine Spongiform Encephalopathy - BSE)

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Gąbczasta encefalopatia bydła (Bovine Spongiform Encephalopathy - BSE)

Rok wdrożenia: 2008

2. Opis programu

Celem realizacji programu jest wykrycie każdego przypadku gąbczastej encefalopatii bydła (BSE) w populacji bydła w Rzeczypospolitej Polskiej. Wykrywanie jest pierwszym krokiem zapobiegającym przedostaniu się czynnika przenośnych gąbczastych encefalopatii (TSE) do łańcucha pokarmowego ludzi i zwierząt.

Środki zapobiegawcze oraz zwalczanie polega na usuwaniu zwierząt ze stad, w których stwierdzono przypadki BSE, poddanie ubojowi kohorty oraz potomstwa, aktywnym nadzorze nad grupą bydła powyżej 30 miesiąca życia przeznaczonego do uboju w celu spożycia przez ludzi, bydła padłego oraz innych grup ryzyka bydła powyżej 24 miesiąca życia, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającym zasady dotyczące kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii (Dz. Urz. WE L 147 z 31.05.2001, str.1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE. Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 32, str. 289, z późn. zm.).

3. Opis sytuacji epizootycznej BSE

Regularny monitoring BSE – zgodny z wymaganiami Unii Europejskiej – rozpoczął się w listopadzie 2001 r. W pierwszych dwóch miesiącach monitoringu zbadano 30309 sztuk bydła. Odpowiednio w 2002 r. zostały zbadane 286592 sztuki, w 2003 r. – 455413 sztuk, w 2004 r. – 481116 sztuk, w 2005 r. – 515 976 sztuk, a w 2006 r. - 594121 sztuk bydła.

Dane z podziałem na grupy objęte monitoringiem są przedstawione w tabeli 3.1.

Tabela 3.1.

Okres	Ubój bydła powyżej 30 mies. życia	Bydło poddane ubojowi z konieczności powyżej 24 mies. życia	Bydło poddane ubojowi sanitarnemu powyżej 24 mies. życia	Bydło padłe w wieku powyżej 24 mies. życia	Bydło podejrzane o BSE	Ogółem
2001 XI - XII	29882	347	0	80	0	30309
2002 I - XII	278709	4709	1183	1944	47	286592
2003 I - XII	428452	9401	2757	14715	88	455413
2004 I - XII	445198	9259	2134	24449	76	481116
2005 I - XII	472028	10495	648	32552	253	515976
2006 I - XII	540148	10035	382	43328	228	594121

Ponadto w ramach kontynuowanego programu monitoringu, w styczniu i lutym 2007 r. zostały przebadane 99742 sztuki bydła. Dane dotyczące tego okresu są zawarte w tabeli 3.2.

Tabela 3.2.

Okres	Bydło zdrowe powyżej 30 mies. życia	Bydło poddane ubojowi z konieczności powyżej 24 mies. życia	Bydło poddane ubojowi sanitarnemu powyżej 24 mies. życia	Bydło padłe powyżej 24 mies. życia	Bydło podejrzane o BSE	Ogółem
2007 I	48426	797	4	3613	4	52880
2007 II	42572	744	0	3520	1	46862

Pierwszy przypadek BSE wykryto w drugim roku prowadzenia monitoringu (2002 r.). W tym też roku ogólna liczba wykrytych przypadków wyniosła 4. W 2003 r. wykryto dalszych 5 przypadków. W 2004 r. obserwowano dalszy wzrost tej liczby. Do końca 2004 r. wykryto 11 przypadków BSE. W 2005 r. wykryto ogółem 20 przypadków BSE, co stanowi na razie największą roczną liczbę przypadków w Polsce. W 2006 r. wykryto ogółem 10 przypadków. Zestawienie występowania przypadków BSE z podziałem na lata oraz województwa przedstawia tabela 3.3.

[illegible]

grudzień

0	0	1	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	1	2	1
suma: 11															

2005.	styczeń						1												
	luty							1										1	
	marzec	2				2		1		1								1	
	kwiecień	1									1								
	maj										1								
	czerwiec																	1	
	lipiec																	1	
	sierpień																		
	wrzesień							1											
	październik																		
	listopad							1			1								
	grudzień										1								1
		3	0	0	0	2	1	4	0	1	4	0	0	0	0	0	0	5	0
suma:																		20	

2006.	styczeń									1							
	luty			1													1
	marzec												1	1			
	kwiecień					1				1							
	maj															1	
	czerwiec		1														
	lipiec																
	sierpień							1									
	wrzesień																
	październik																
	listopad																
	grudzień																
		0	1	1	0	1	0	1	0	0	2	0	0	1	1	2	0
																suma:	10

2002 – 2006

[illegible]

Największą liczbę przypadków wykryto w ramach tzw. „aktywnego nadzoru“ w grupie zdrowego bydła kierowanego do uboju. W ramach „nadzoru pasywnego“ wykryto zaledwie kilka przypadków BSE. Poszczególne grupy, w których stwierdzono przypadki BSE przedstawia tabela 3.4.

Tabela 3.4.

Rok	Liczba przypadków BSE	Bydło poddane ubojowi jako zdrowe	Bydło poddane ubojowi z konieczności	Bydło z objawami klinicznymi	Bydło padłe	Kohorta
2002	4	3		1		
2003	5	4		1		
2004	11	8	2		1	
2005	20	16		1	2	1
2006	10	7	0	0	3	0
Suma	50	38	2	3	6	1

Wszystkie sztuki bydła, u których wykryto BSE były polskiego pochodzenia. Dochodzenia epizootyczne prowadzone w celu wyjaśnienia dróg zakażeń wskazywały, iż najbardziej prawdopodobną drogą było zakażenie przez spożycie paszy zawierającej białko pochodzące od ssaków lub preparatów mleko zastępczych zawierających tłuszcz zwierzęcy.

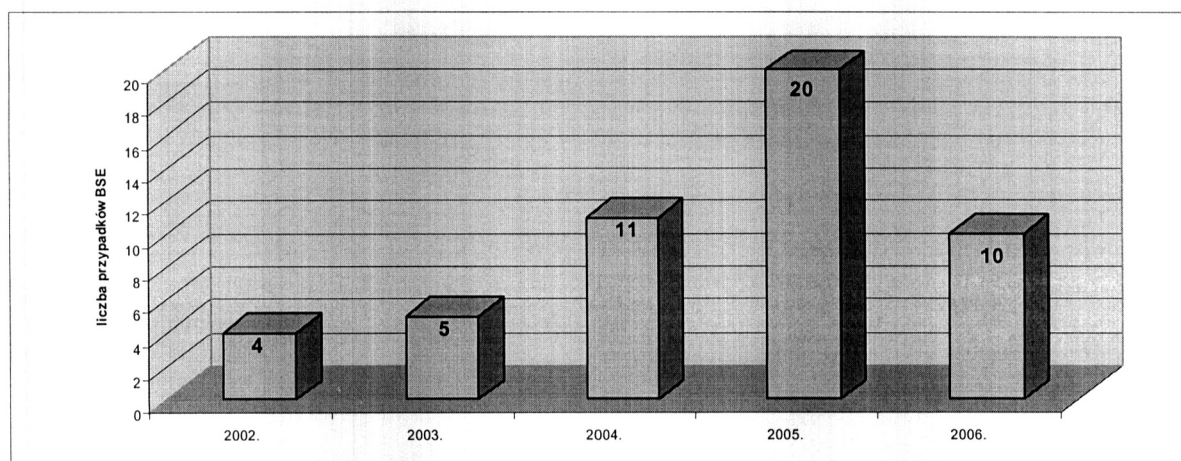
W ostatnich 4 latach sytuacja w zakresie BSE stale podlegała zmianom, przy utrzymującej się przez pewien okres (2002 – 2005) tendencji wzrostowej. Wprowadzenie programu monitoringu, zgodnego z wytycznymi Unii Europejskiej, pozwoliło na wykrycie zwierząt zakażonych. Od 2002 r. liczba tych przypadków systematycznie rośnie i przedstawia się następująco:

- 1) 2002 – 2003 r. wzrost wynosił 25 %;
- 2) 2003 - 2004 r. wzrost wynosił 120 %;
- 3) 2004 – 2005 r. wzrost wynosił 82 %.

W 2006 r. zaznaczyła się pierwsza tendencja spadkowa, liczba zakażeń osiągnęła poziom niższy niż w 2004r.

Liczbę przypadków BSE w latach 2002 – 2006 odzwierciedlającą tendencje wzrostową i spadkową ilustruje wykres 3.1.

Wykres 3.1.

Biorąc pod uwagę wiek krów, u których stwierdzono BSE, można zauważyć, że najwyższą liczbę przypadków zaobserwowano u bydła urodzonego od 1994 r. do 2000 r. Najwyższy odsetek zakażeń dotyczy zwierząt urodzonych w 1996 i 1997 r. Najliczniej zakażoną grupę stanowi bydło mające od 5 do 9 lat życia.

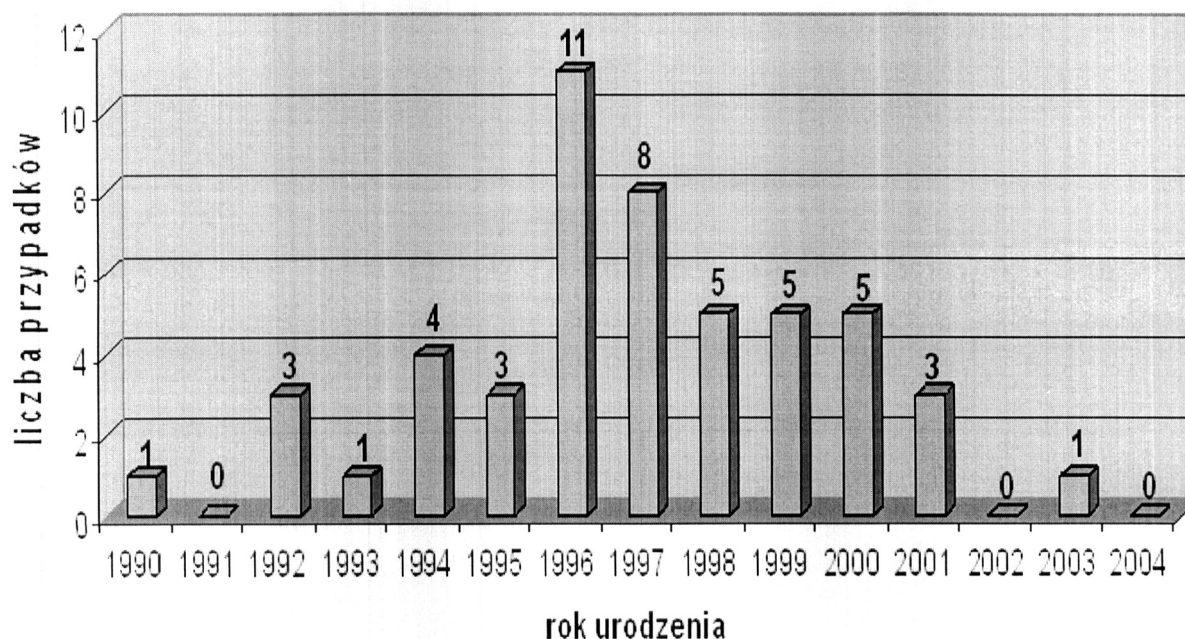
Zestawienie liczby przypadków w odniesieniu do roku urodzenia przedstawia tabela 3.5 oraz wykres 3.2.

Tabela 3.5.

Rok urodzenia	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba przypadków	1	0	3	1	4	3	11	8	5	5	5	3	0	1	0

Wykres 3.2.

Liczba przypadków BSE ze względu na rok urodzenia

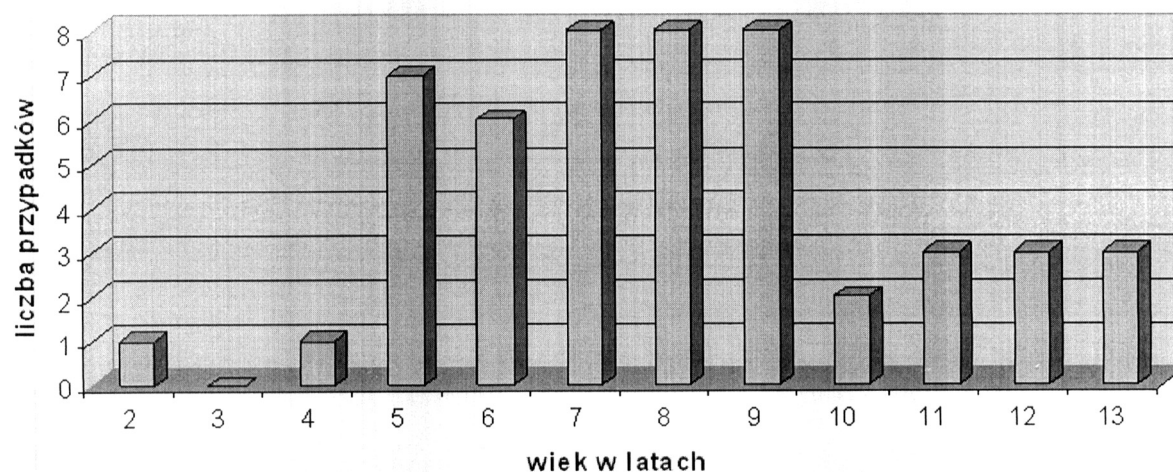
Zestawienie liczby przypadków w odniesieniu do wieku zwierząt przedstawia tabela 3.6. oraz wykres 3.3.

Tabela 3.6.

wiek	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
liczba sztuk	1	0	1	7	6	8	8	8	2	3	3	3

Wykres 3.3.

Liczba przypadków BSE w grupach wiekowych

4. Środki przewidziane w programie

☒ kontrola

☒ zwalczanie

☒ badanie

☒ badanie

☐ ubój zwierząt chorych

☐ ubój zwierząt chorych

☒ zabijanie zwierząt chorych

☒ zabijanie zwierząt chorych

☐ szczepienie

☒ rozszerzenie zabijania lub ubojów

☐ leczenie

☒ zniszczenie produktów

☒ zniszczenie produktów

☒ monitorowanie lub nadzór

☐ inne środki (wymienić)

4.1. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację w województwach, na obszarze których będzie realizowany program

Organy Inspekcji Weterynaryjnej szczebla powiatowego i wojewódzkiego będą odpowiedzialne za realizację programu.

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, organ szczebla centralnego – Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt.

4.2. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na terenie których będzie realizowany program

Program monitorowania i zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła (BSE) będzie realizowany na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Na obszarze tym funkcjonuje 16 organów Inspekcji Weterynaryjnej szczebla wojewódzkiego (wojewódzcy lekarze weterynarii) oraz 308 organów Inspekcji Weterynaryjnej szczebla powiatowego (powiatowi lekarze weterynarii).

Podział na województwa ilustruje rys. 4.2.1.

Rys. 4.2.1. – Rzeczpospolita Polska – podział na województwa

4.3. Regulacje prawne dotyczące rejestracji gospodarstw

Gospodarstwa w Rzeczypospolitej Polskiej są rejestrowane w Centralnej Bazie Danych prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zgodnie z poniższymi przepisami:

- 1) ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności;
- 2) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) ustawa z dnia 11 marca 2004r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych zamieszczanych w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych (Dz. U. Nr 152, poz. 1605).

Wymienione powyżej akty prawne określają szczegółowe zasady dotyczące

identyfikacji i rejestracji zwierząt, gospodarstw oraz osób zajmujących się utrzymywaniem zwierząt gospodarskich.

4.4. Regulacje prawne dotyczące rejestracji gospodarstw

- 1) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) rozporządzenie (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiające system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczące etykietowania wołowiny i produktów z wołowiny oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97 (Dz. Urz. UE L 204 z 11.08.2000, str. 1);
- 3) rozporządzenie Komisji nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów gospodarstw (Dz. Urz. UE L 163, z 30.04.2004, str. 65);
- 4) rozporządzenie Komisji (WE) nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 820/97 w odniesieniu do stosowania minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu nadzoru identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. UE L 60 z 28.02.1998, str. 78; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 3, t. 46, str. 12);
- 5) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec i kóz oraz świń, określenia wzorów znaków identyfikacyjnych oraz wymagań i warunków technicznych kolczyków dla zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 136, poz. 1455);
- 6) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu oznakowania bydła, owiec i kóz oraz świń, określenia wzorów znaków identyfikacyjnych oraz wymagań i warunków technicznych kolczyków dla zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 182, poz. 1884);
- 7) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 lipca 2004 r. w sprawie określenia wzoru paszportu bydła i wzoru paszportu koni (Dz. U. Nr 203, poz. 2083);
- 8) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie księgi rejestracji bydła, świń, owiec lub kóz (Dz. U. Nr 151, poz. 1268, z późn. zm.).

Bydło w Rzeczypospolitej Polskiej podlega obowiązkowi oznakowania przy pomocy pary kolczyków i rejestracji w Centralnej Bazie Danych. Każdy kolczyk zawiera indywidualny numer identyfikacyjny zwierzęcia oraz zakodowane w kodzie kreskowym inne dodatkowe informacje. Posiadacz bydła ma obowiązek zakolczykować nowonarodzone cielę niezwłocznie po urodzeniu i przesłać zgłoszenie o urodzeniu do Centralnej Bazy Danych. Na wykonanie tych czynności posiadacz zwierzęcia ma 7 dni.

Wszystkie sztuki bydła są zaopatrzone w paszporty, które towarzyszą zwierzętom od urodzenia do śmierci. Wszystkie zdarzenia, tj. przemieszczenie z gospodarstwa do gospodarstwa, rzeźni, zakładu przetwórczego, padnięcie, są zgłaszane do Centralnej Bazy Danych Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt.

Siedziby stada są zarejestrowane w Centralnej Bazie Danych a każde z nich posiada indywidualny numer. W każdym gospodarstwie posiadacz bydła prowadzi rejestr stada bydła. Wszystkie sztuki bydła znajdujące się w gospodarstwie są wpisane do tego rejestru. Rejestr zawiera informacje dotyczące: daty urodzeń, zakupów, sprzedaży, padnięć bydła, płci i rasy zwierząt.

Zastosowanie możliwości wynikających z funkcjonowania Centralnej Bazy Danych pozwoli na skuteczne odtwarzanie historii zwierząt, a tym samym na śledzenie potencjalnych dróg zakażenia wirusem enzootycznej białaczki bydła i potwierdzania dotyczących przemieszczeń ze stad o tym samym lub różnym statusie epizootycznym. Ponadto oznakowanie bydła, zgodnie z przyjętym systemem, pozwala na jednoznaczną identyfikację zwierząt podejrzanych o zakażenie oraz zakażonych.

4.5. Regulacje prawne dotyczące powiadamiania o BSE

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r. w sprawie zakresu, sposobu i terminów przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe (Dz. U. Nr 242, poz. 2045).

4.6. Regulacje prawne dotyczące działań podejmowanych w przypadku stwierdzenia BSE

W Rzeczypospolitej Polskiej, gąbczasta encefalopatia bydła, jest chorobą podlegającą obowiązkowi zgłaszania. Obowiązek ten wynika bezpośrednio z następujących przepisów:

- 1) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. określającego zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii;
- 2) ustawy z dnia 11 marca 2004r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.7. Regulacje prawne stanowiące podstawę wypłaty odszkodowań dla posiadaczy zwierząt zabitych w związku z kontrolą i zwalczaniem BSE

- 1) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii.

4.8. Akty prawne stanowiące podstawę do przeprowadzania badań kontrolnych

Monitorowanie gąbczastej encefalopatii bydła odbywa się zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającego zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii, a w szczególności z art. 6 oraz załącznikiem III rozdziałem A tego rozporządzenia.

4.8.1. Monitorowanie bydła

	szacunkowa liczba testów
Zwierzęta określone w załączniku III w rozdziale A w części I w pkt 2.1, pkt 3 oraz pkt 4.1 rozporządzenia (WE) nr 999/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady (1)	58 800
Zwierzęta określone w załączniku III w rozdziale A w części I w pkt 2.2, pkt 4.2 oraz pkt 4.3 rozporządzenia (WE) nr 999/2001	590 951
Inne: zwierzęta podejrzane o BSE	49
Suma testów:	649 800

4.9. Akty prawne stanowiące podstawę do zwalczania BSE

4.9.1. Środki podejmowane po potwierdzeniu przypadku BSE

4.9.1.1. Opis programu

Działania urzędowych lekarzy weterynarii związane z wystąpieniem przypadku BSE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej regulują następujące przepisy:

- 1) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii;
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Ponadto postępowanie organów Inspekcji Weterynaryjnej reguluje obecnie Instrukcja Głównego Lekarza Weterynarii Nr giwz.VI.401/BSE – 60/05 z dnia 31 sierpnia 2005 r. w sprawie postępowania przy zgłaszaniu i zwalczaniu gąbczastej encefalopatii bydła – BSE.

W przypadku otrzymania dodatniego wyniku badania, w zależności od sytuacji są podejmowane w szczególności następujące środki:

- 1) wszystkie części tuszy zakażonego zwierzęcia są całkowicie niszczone;
- 2) wszystkie części tuszy zwierząt umieszczonych na linii ubojowej w pobliżu zakażonej tuszy (jedna przed i dwie po) są niszczone;
- 3) jest prowadzone dochodzenie epizootyczne.

Dochodzenie epizootyczne ma na celu:

- 1) określić liczbę i zidentyfikować wszystkie sztuki przeżuwaczy w gospodarstwie pochodzenia zakażonego zwierzęcia;
- 2) określenie pochodzenia krów i miejsce pobytu potomstwa chorej krowy;
- 3) określić kohortę dla tego przypadku;
- 4) określić możliwą drogę rozprzestrzeniania się choroby;
- 5) określić inne zwierzęta, zarówno przebywające w gospodarstwie, w którym stwierdzono chorobę, jak i przebywające w innych gospodarstwach, które mogły mieć kontakt z tym samym źródłem zakażenia co zakażona krowa;
- 6) określić drogi przemieszczania potencjalnie zakażonej paszy lub innych czynników mogących być przyczyną zakażenia w tym lub innym gospodarstwie.

Wszystkie zwierzęta, które zostały w trakcie dochodzenia uznane za potencjalne zakażone, zabija się i poddaje się unieszkodliwieniu. Produkty, które zostały w trakcie dochodzenia uznane za potencjalne zakażone unieszkodliwia się.

4.9.1.2. Badania przeprowadzone w ramach zwalczania BSE

	szacunkowa liczba testów
Zwierzęta, które należy poddać ubojowi na mocy załącznika VII pkt 2 lit. a) do rozporządzenia (WE) nr 999/2001	200

5. Koszty

5.1. Szczegółowa analiza kosztów

Analiza kosztów zakłada monitorowanie choroby przy zastosowaniu szybkich testów, o których mowa w załączniku X do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającego zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii.

Testy te są wykonywane w Rzeczypospolitej Polskiej przez 5 pracowni szybkiej diagnostyki TSE. W przypadku uzyskania „nieujemnego” wyniku próbka, z której uzyskano taki wynik, jest przesyłana do Krajowego Laboratorium Referencyjnego. Laboratorium to wykonuje badania rozstrzygające, z użyciem metod wymienionych w rozporządzeniu (WE) nr 999/2001 w załączniku X w rozdziale C w pkt 3.1 lit. a – czyli odpowiednio,:

- 1) histopatologicznej (*histopathology*);
- 2) immunocytochemicznej (*immunocytochemistry*);
- 3) immunoblotingowej (*immuno-blotting*) lub
- 4) poprzez stwierdzenie obecności charakterystycznych fibrylli przy zastosowaniu mikroskopu elektronowego (*demonstration of characteristic fibrils by electron microscopy*).

W lutym 2007 r. populacja bydła w Rzeczypospolitej Polskiej wynosiła 6 304 966 sztuk. Struktura populacji bydła w ostatnich kilku latach podlegała niewielkim zmianom, co pozwala przypuszczać, że również w najbliższym czasie nie będą one gwałtownie następować.

Analizując liczbę bydła zbadanego w 3 ostatnich latach, widać stopniowy, ale stały wzrost. Wzrost ten w latach:

- 1) 2003 – 2004 wyniósł 5,6 %;
- 2) 2004 – 2005 wyniósł 7,2 %;
- 3) 2005 – 2006 wyniósł 15,1 %.

Jednakże, biorąc pod uwagę utrzymującą się wysoki popyt na mięso wołowe na rynków państw Unii Europejskiej oraz państw trzecich i związany z tym wzrost zapotrzebowania sektora przetwórczego na mięso wołowe, należy się spodziewać, że liczba bydła przewidzianego do badania w kierunku BSE, w roku 2008 będzie odpowiednio większa niż w 2006 i 2007 r.

Przewiduje się, iż w 2008 r. 650 000 sztuk bydła zostanie zbadanych w kierunku BSE. W 91 % będzie to bydło powyżej 30 miesiąca życia poddane ubojowi. Pozostałe 9 % stanowić będzie bydło powyżej 24 miesiąca życia poddane ubojowi z konieczności, bydło padłe oraz wszystkie zwierzęta podejrzane i kohorta, niezależnie od wieku.

Dla osiągnięcia zakładanej wielkości badań jest konieczne zakupienie większej liczby testów niż wskazuje liczba bydła przewidzianego do badań. Przyczyną tego jest fakt, iż testy ELISA – wykorzystywane w badaniach jako tzw. szybkie testy – posiadają oznaczenia, które w rutynowym badaniu służą jako tzw. próby kontrolne i nie mogą być wykorzystane bezpośrednio do prowadzenia efektywnego oznaczenia na BSE. Szacuje się, iż z tego powodu jest konieczny zakup testów większy o 12 - 13 % od zakładanej liczby badań. W tym celu należy zakupić 734.500 testów.

Ogólne oszacowanie kosztów programu monitoringu BSE na rok 2008 przewiduje wielkość wydatków na poziomie **15 633 368 zł**, co przy przeliczeniu 1 euro = 3,8 zł, stanowi równowartość 4 114 044 euro. Koszt obejmuje dodatkowe wydatki, które przedstawia tabela 5.2.

W okresie przygotowania kalkulacji koszt jednego testu wynosił około 20 zł, co stanowiło równowartość 5,3 euro.

5.2. Szczegółowa analiza kosztów programu

	Przeznaczenie kosztów	Szczegóły	Liczba jednostek	Koszt jednostkowy w euro	Ogółem kwota w euro*	Finansowanie przez Współnotę (tak/nie)
1.	Testy na BSE					
1.1.	Szybkie testy	Test:	734 274	5,3	3 864 600	TAK
2.	Testy na trzęsawkę owiec					
2.1.		Test:	N/A			NIE
3.	Badania odróżniające					
3.1.	Wstępne badania molekularne	Test:	N/A			NIE
4.	Określanie genotypów					
4.1.	Określenie genotypu zwierząt w ramach środków ustanowionych w rozporządzeniu (WE) nr 999/2001	Metoda:	N/A			NIE
4.2.	Określenie genotypu zwierząt w ramach programu hodowlanego ustanowionego zgodnie z decyzją Komisji 2003/100/WE	Metoda:	N/A			NIE
5.	Obowiązkowy ubój zwierząt					
5.1.	Odszkodowanie za bydło, które należy poddać ubojowi na mocy załącznika VII pkt 2 lit. a) do rozporządzenia (WE) nr 999/2001		249	1 000	249 444	TAK
5.2.	Odszkodowanie za owce i kozy, które należy poddać ubojowi na mocy załącznika VII pkt 2 lit. b) do rozporządzenia (WE) nr 999/2001		N/A			
				OGÓŁEM:	4 114 044	

* Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości środków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2008.

Program zwalczania wścieklizny (Rabies)

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Wścieklizna (Rabies)

Rok wdrożenia: 2008

2. Dane historyczne dotyczące rozwoju epidemiologicznego wścieklizny

W okresie międzywojennym i w pierwszych latach po II wojnie światowej, głównym nosicielem wścieklizny na terytorium Polski były psy. Wprowadzenie w 1949 r. obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wściekliźnie, pozwoliło na opanowanie problemu występowania choroby w Polsce. Liczba przypadków wścieklizny wśród zwierząt obniżyła się z ponad 3600 w 1946 r. do 73 przypadków w 1956 r. Problem wścieklizny ponownie pojawił się, kiedy zaczęto rejestrować coraz więcej przypadków tej choroby w środowisku zwierząt wolno żyjących. W latach 1946 – 1956 zgłaszano rocznie od 1 do 6 przypadków wścieklizny wśród zwierząt dzikich. W 1956 i 1957 r. nie zanotowano żadnego przypadku wścieklizny u zwierząt dzikich. W latach następnych był zauważalny wzrost zachorowań wśród zwierząt dzikich, a w szczególności u lisów. Pod koniec lat siedemdziesiątych zachorowania u zwierząt dzikich przekraczały liczbę zachorowań u zwierząt domowych.

W 1990 r. w Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono 2045 przypadków wścieklizny, w tym 1668 przypadków wśród zwierząt dzikich (1374 przypadki u lisów). Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w woj. poznańskim (157), opolskim (139), koszalińskim (133), szczecińskim (130), bydgoskim (123), słupskim (103). Nie notowano ich w woj. bielsko podlaskim, a pojedyncze przypadki odnotowano w woj. lubelskim, łomżyńskim, łódzkim, przemyskim.

W 1991 r. stwierdzono 2287 przypadków wścieklizny, w tym 1864 u zwierząt dzikich, z czego 1513 u lisów. Wścieklizny nie odnotowano w woj. lubelskim, a pojedyncze przypadki wystąpiły w woj. przemyskim, łódzkim, łomżyńskim, krośnieńskim.

W 1992 r. stwierdzono 3084 przypadki wścieklizny, w tym u zwierząt dzikich 2549, z czego 2079 u lisów.

Z uwagi na rozprzestrzenianie się wścieklizny, w 1993 r. rozpoczęto akcję doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie.

W 1993 r. stwierdzono 2648 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2166 u zwierząt dzikich, z czego 1803 u lisów.

W 1994 r. stwierdzono 2238 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym w u zwierząt dzikich 1788, z czego 1506 u lisów.

W 1995 r. stwierdzono 1973 przypadki u zwierząt, w tym 1528 u zwierząt dzikich, z czego 1280 u lisów.

W 1996 r. stwierdzono 2527 przypadków u zwierząt, w tym 2064 u zwierząt dzikich, z czego 1779 u lisów.

W 1997 r. stwierdzono 1494 przypadki u zwierząt, w tym 1239 u zwierząt dzikich, z czego 1091 u lisów.

Efektom nieustającego przeprowadzania szczepień w zachodniej części Polski był spadek ilości przypadków wścieklizny, a zwłaszcza bardziej zadawalający fakt braku jej występowania od dłuższego czasu w województwach: zachodniopomorskim, lubuskim i dolnośląskim.

W 1998 r. stwierdzono 1329 przypadków u zwierząt, w tym 1120 u zwierząt dzikich, z czego 927 u lisów.

W 1999 r. stwierdzono 1148 przypadków u zwierząt, w tym 721 u lisów.

W 2000 r. stwierdzono 2224 przypadki u zwierząt, w tym u lisów 1583, a w 2001 r. stwierdzono 2964 przypadki u zwierząt, w tym u lisów 2224.

W trakcie przeprowadzanych akcji szczepień zaobserwowano zmiany w obszarach występowania wścieklizny. Pojawiły się przypadki zachorowań na obszarach wschodniej Polski, czyli na obszarach nie objętych do tej pory szczepieniami oraz występowanie pojedynczych przypadków wścieklizny na terenach przygranicznych z Republiką Czeską.

W 2002 r. liczba przypadków wścieklizny u zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyniosła 1119, z czego 1038 przypadków zanotowano u zwierząt dzikich, w tym 884 u lisów. W roku 2002 największą liczbę przypadków wścieklizny zanotowano w województwie wielkopolskim – 339 przypadków, jednak, jak wykazują dane za lata 2003-2005 i okres od stycznia do kwietnia 2006 r., uległa ona następnie znacznemu zmniejszeniu w tym województwie (załączniki Nr 1-5 do programu).

Obecnie, największym problemem związanym z występowaniem wścieklizny jest granica północno-wschodnia i wschodnia Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie zauważono pojawienie się wścieklizny z terenów Ukrainy oraz Federacji Rosyjskiej (Obwód Kaliningradzki).

W związku z tak gwałtownie narastającym problemem wścieklizny wśród zwierząt dzikich, na przełomie 1991/1992r. opracowano założenia do programu zwalczania wścieklizny w Rzeczypospolitej Polskiej.

W pierwszym etapie wykładanie szczepionki miało objąć teren w pasie przygranicznym z Niemcami (Szczecin, Gorzów Wlkp., Zielona Góra, Jelenia Góra, Wałbrzych, Legnica, Opole, Wrocław, Poznań, Piła, Leszno, Koszalin), gdzie wścieklizna u lisów wystąpiła endemicznie i stwierdzano najczęściej przypadki tej choroby. Zaproponowano wykładanie szczepionki 2 razy w roku - wiosną i jesienią - po 16 dawek (przynęt) na km². Wykładanie szczepionki miało być przeprowadzane ręcznie. Stopniowo akcja miała być rozszerzana o kolejne województwa w kierunku wschodnim. Wraz z wykładaniem szczepionki miała być prowadzona kontrola szczepień określająca wskaźnik przyjęcia szczepionki przez lisy oraz wskaźnik nabytej odporności.

Jednak w 1992 r. zmieniono sposób rozrzucania szczepionki z ręcznego na wyrzucanie z samolotów, a liczbę województw objętych szczepieniem zmieniono z 12 do 6. Zrezygnowano z następujących województw: opolskiego, wrocławskiego, leszczyńskiego, pilskiego, poznańskiego, koszalińskiego. Ostatecznie Rzeczypospolita Polska rozpoczęła program szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie w 1993 r.

W 1994 r. obszar szczepień został powiększony o 6 województw (koszalińskie, słupskie, pilskie, katowickie, bielsko-bialskie, skierniewickie).

W 1995 r. obszar szczepień został powiększony o 10 województw (gdańskie, bydgoskie, konińskie, leszczyńskie, poznańskie, kaliskie, wrocławskie, opolskie, częstochowskie, warszawskie).

W 1996 r. obszar szczepień został powiększony o 4 województwa (krośnieńskie, nowosądeckie, elbląskie, piotrkowskie).

W 1997 r. obszar szczepień został powiększony o 1 województwo (krakowskie).

W 1998 r. obszar szczepień został powiększony o 5 województw (tarnowskie, sieradzkie, radomskie, łódzkie, lubelskie - 1 gmina).

W 1999 r. został zmieniony podział administracyjny kraju z 49 województw na 16 województw i wówczas szczepieniami objęto całkowicie województwa: dolnośląskie, lubuskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, śląskie, pomorskie, opolskie, małopolskie, natomiast częściowo woj.: kujawsko-pomorskie, lubelskie, łódzkie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie, podkarpackie. Natomiast w woj. podlaskim i świętokrzyskim nie prowadzono szczepień.

W 2000 r. obszar szczepień nie uległ zmianie. W wyniku gwałtownego wzrostu zachorowań zwierząt na wściekliznę na terenach, gdzie nie prowadzono szczepień lisów przeciwko wściekliznie oraz na granicy „obszaru szczepionego” z „obszarem nieszczepionym” w 2001 r. wprowadzono zmodernizowany program szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, w którym zrezygnowano w akcji wiosennej, ze szczepień na terenie zachodniej Polski, gdzie od dłuższego czasu nie odnotowywano przypadków wścieklizny u zwierząt. Obszar objęty szczepieniami to:

- 1) powiat wałecki w woj. zachodniopomorskim;
- 2) powiat dzierzoniowski, ząbkowicki i kłodzki w woj. dolnośląskim;
- 3) woj. pomorskie, z wyjątkiem powiatów: słupskiego, lęborskiego i bytomskiego;
- 4) woj. warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, małopolskie, opolskie, śląskie, łódzkie, świętokrzyskie;
- 5) powiaty: warszawski zachodni, gostyński, sochaczewski, żyrardowski, grodziski, pruszkowski, piaseczyński, grójecki, białobrzegi, przysucki, radomski, szydlowiecki, zwoleniński, lipski, kozienicki, sierpecki, płoński, nowodworski, ciechanowski, mławski, żuromiński, przasnyski, ostrołęcki, makowski, legionowski i pułtuski w woj. mazowieckim;
- 6) gmina Janowiec i część gminy Puławy w woj. lubelskim;
- 7) powiaty: bieszczadzki, brzozowski, dębicki, jasielski, kolbuszowski, krośnieński, łańcucki, mielecki, ropczycki, rzeszowski, sanocki, strzyżowski i tarnobrzegi w całości oraz powiatu jarosławski, leżajski, niżański, przemyski, przeworski i stalowowolski w części na południe od linii rzeki San w woj. podkarpackim.

Natomiast w akcji jesiennej 2001 r. szczepieniami objęto większość terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, poza województwem podlaskim, częścią województw lubelskiego i podkarpackiego.

Od 2002 r. akcja szczepień obejmuje całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyniki badań monitoringowych akcji szczepień

Akcje szczepień	Badanie monitoringowe wykonywane w celu określenia efektywności szczepień		Różnicowanie szczepów wirusa
	Obecność TC (%)	RFFIT (%)	
jesień 1998 r.	67.7	68.0	0
wiosna 1999 r.	64.3	66.7	0
jesień 1999 r.	64.4	82.9	0
wiosna 2000 r.	55.3	75.3	0
jesień 2000 r.	64.4	81.7	0
wiosna i jesień 2001 r.	52.4	62.1	0
wiosna i jesień 2002 r.	66.7	72.9	0
wiosna i jesień 2003 r.	78.4	92.6	0
wiosna i jesień 2004 r.	82.5	94.0	0
wiosna i jesień 2005 r.	85.56	83.6	0
wiosna i jeseń 2006 r.*	87.8	81.14	43

* na podstawie wstępnych wyników badań

3. Opis programu

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ustawy).

Psy powyżej 3 miesiąca życia przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz lisy wolnożyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, zgodnie z art. 56 tej ustawy, podlegają obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wściekliźnie.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie (Dz.U. Nr 142, poz. 1509), szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w roku kalendarzowym na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolnożyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC), wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie, przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Zgodnie z tym rozporządzeniem, w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każde 100 km² obszaru, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliźnie. Natomiast, w celu izolacji i

określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których w badaniu laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadzają wojewódzcy lekarze weterynarii. Rutynowa diagnostyka wścieklizny jest przeprowadzana przez 16 zakładów higieny weterynaryjnej (ZHW), tzn.: we Wrocławiu, w Bydgoszczy, w Lublinie, w Gorzowie Wlkp., w Łodzi, w Krakowie, w Warszawie, w Opolu, w Krośnie, w Białymstoku, w Gdańsku, w Katowicach, w Kielcach, w Olsztynie, w Poznaniu i w Szczecinie oraz w Krajowym Laboratorium Referencyjnym w Puławach (Zakład Wirusologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach) przy użyciu następujących rodzajów badań:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym;
- 2) izolacji wirusa na myszach;
- 3) izolacji wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy;
- 4) genotypizacji izolatów wirusa wścieklizny (tylko w Krajowym Laboratorium Referencyjnym);
- 5) serologicznych – test w seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test – RFFIT).

Natomiast badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów wolnożyjących wykonują 3 ZHW w Bydgoszczy, Ostrołęce i Opolu przy zastosowaniu:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych – badania w kierunku wścieklizny;
- 2) szlifów kostnych żuchwy – badania na obecność markera (TC – tetracyklin);
- 3) testu seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test – RFFIT) – określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep z serca lub płyn z klatki piersiowej);
- 4) zbierania i analizowania danych epizootycznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny na obszarze objętym szczepieniem.

4. Działania przewidziane w przedłożonym programem

4.1. Podsumowanie działań

☒ kontrola	☒ zwalczanie
☒ badania laboratoryjne	☒ badania laboratoryjne
☒ szczepienie	
☒ monitoring	

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację wdrażania programu

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu monitoringu i zwalczania wścieklizny jest na poziomie centralnym Główny Lekarz Weterynarii.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programów została określona w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej oraz ustawie z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2004 r. w sprawie wykazu laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. Nr 251, poz. 2513), wyznaczyło jako Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny Zakład Wirusologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których będzie realizowany program

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa - km ²	Powierzchnia objęta doustnym szerepieniem lisów wolno żyjących przeciwno wściekliznie - km ²
dolnośląskie	19 948,00	15 958,00
kujawsko -pomorskie	17 970,00	16 533,40
lubelskie	25 115,00	22 604,00
lubuskie	13 988,00	13 054,00
łódzkie	18 219,00	16 970,00
małopolskie	15 152,00	15 145,00
mazowieckie	35 579,00	32 717,00
opolskie	9 412,00	8 000,00
podkarpackie	17 926,00	16 133,00
podlaskie	20 180,00	18 162,00
pomorskie	18 293,00	18 293,00
śląskie	12 294,00	10 130,50
świętokrzyskie	11 672,00	10 500,00
warmińsko-mazurskie	24 203,00	21483,00
wielkopolskie	29 825,60	25 359,00
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000,00
razem	312 678,08	281 041,90

4.4. Najważniejsze akty prawne w zakresie objętym programem

4.4.1. Regulacje prawne dotyczące rejestracji gospodarstw

Nie dotyczy

4.4.2. Regulacje prawne dotyczące identyfikacji zwierząt

Nie dotyczy

4.4.3. Regulacje prawne dotyczące powiadamiania o wściekliwość

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt wściekliczna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ustawy).

Zgodnie z art. 42 ww. ustawy w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby posiadacz zwierzęcia jest obowiązany do niezwłocznego zawiadomienia organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Obowiązek ten dotyczy także wszystkich osób mających kontakt ze zwierzętami w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych lub zawodowych, przy czym lekarz weterynarii wezwany do zwierzęcia, w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania, informuje posiadacza zwierzęcia o obowiązkach wynikających z ustawy i nadzoruje ich wykonanie do czasu przybycia powiatowego lekarza weterynarii lub osoby przez niego upoważnionej. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu wspomnianego zawiadomienia. Podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej, jeżeli na podstawie otrzymanego zawiadomienia, podejrzewa wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

4.4.4. Regulacje prawne dotyczące działań podejmowanych w przypadku uzyskania dodatnich wyników badań

- 1) przepisy rozdziału 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wściekliczny (Dz U. Nr 13, poz. 103).

4.4.5. Regulacje prawne stanowiące podstawę do różnej kwalifikacji zwierząt i stad

Nie dotyczy

4.4.6. Regulacje prawne dotyczące w szczególności przemieszczania zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie daną chorobą oraz kontroli gospodarstw lub obszarów

Nie dotyczy

4.4.7. Regulacje prawne stanowiące podstawę do kontroli występowania wścieklizny

- 1) art. 56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych, zgodnie z którym psy powyżej 3 miesiąca życia na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz lisy wolno żyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa podlegają obowiązkowemu ochronnemu szczepieniu przeciwko wściekliźnie. Szczepienia psów przeciwko wściekliźnie dokonują lekarze weterynarii świadczący usługi weterynaryjne w ramach działalności zakładu leczniczego dla zwierząt, a dane z prowadzonego przez nich rejestru przekazują do dnia 15 następnego miesiąca powiatowemu lekarzowi weterynarii. Szczepienia lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii;
- 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie, zgodnie z którym szczepienia przeprowadza się na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących przy użyciu doustnej szczepionki zatopionej w przynęcie. Szczepionka jest rozrzucona z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w roku kalendarzowym. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono

przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki. Liczba ta nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni;

- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt, zgodnie z którym w celu kontroli występowania wścieklizny u lisów wolno żyjących do badań pobiera się tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każde 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciw wścieklicznie. Do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których w badaniu laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę, w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny.
- 4) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny, zgodnie z którym powiatowy lekarz weterynarii, po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia choroby, podejmuje niezwłocznie czynności mające na celu wykrycie lub wykluczenie tej choroby, które obejmują:
 - a) przeprowadzenie dochodzenia epizootycznego,
 - b) przeprowadzenie badania klinicznego zwierząt podejrzanych o chorobę lub zakażenie oraz sekcję zwłok zwierzęcych, jeżeli jej przeprowadzenie jest konieczne,
 - c) pobranie próbek do badań diagnostycznych i przesłanie ich do badań,
 - d) zabicie zwierzęcia wykazującego objawy choroby i pobranie próbek do badań diagnostycznych albo
 - e) niezwłoczne odosobnienie zwierzęcia podejrzanego o chorobę lub zakażenie, z jednoczesnym określeniem czasu trwania tego odosobnienia, w celu przeprowadzenia obserwacji.

Badania i analizy używane do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem szczepień:

1) badania serologiczne: test seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test - RFFIT) zgodnie z Podręcznikiem OIE (Rozdział 2.2.5 B.2.b) – wykonywany przez ZHW: w Opolu, Ostrołęce i Bydgoszczy, wyznaczone do przeprowadzania badań monitoringowych określających efektywność szczepień doustnych lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie oraz Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny w Puławach, zgodnie z:

- a) instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-77/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie określania poziomu przeciwciał metodą RFFIT,
- b) instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-75/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie pobierania materiału do badań monitoringowych określających efektywność szczepień doustnych lisów wolno żyjących;

2) badania wirusologiczne i immunochemiczne:

- a) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym (FAT fluorescent antibody test) zgodnie z Podręcznikiem OIE (rozdział 2.2.5 B.1.c.i) – rutynowy test w kierunku wścieklizny wykonywany przez 16 ZHW.
- b) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny – badanie wykonywane jedynie przez Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny w Puławach zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-76/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie różnicowania szczepów wirusa wścieklizny.
- c) izolacja wirusa:
 - izolacja wirusa na myszach - zgodnie z Podręcznikiem OIE (rozdział 2.2.5 B.1.c.i) wykonywany przez 16 ZHW zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-74/2004 z dnia 24 listopada 2004 r. w sprawie izolacji wirusa wścieklizny w hodowli komórek mysiej neuroblastomy.
 - izolacja wirusa wścieklizny w hodowli komórek mysiej neuroblastomy zgodnie z Podręcznikiem OIE (rozdział 2.2.5

B.1.c.ii) wykonywane jedynie przez Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny w Puławach.

3) inne stosowane badania:

szlify kostne żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracyklin) – wykonywane przez 5 ZHW (w Opolu, Ostrołęce, Bydgoszczy, Krośnie i Poznaniu) wyznaczonych do przeprowadzania testów monitoringowych w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące oraz Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny w Puławach zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-78/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie wykrywania tetracykliny w szlifach kostnych;

4) stosowane szczepionki: zgodne z wytycznymi OIE, WHO oraz standardami UE (Raport Komitetu Naukowego ds. Zdrowia Zwierząt i Ochrony Zwierząt przyjęty w dniu 23 października 2002r.) dopuszczone do stosowania w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie w odrębnymi przepisami krajowymi. Szczepionkami obecnie zarejestrowanymi w Rzeczypospolitej Polskiej są Fuchoral (SAD B19) i Lysvulpen (SAD Bern). Dostępna jest także szczepionka Rabigen SAG2 (SAG2) zarejestrowana w EMEA. Szczepionki używane w akcji szczepień są wybierane co roku przy zastosowaniu przetargu publicznego;

5) monitoring szczepień w Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje przeprowadzenie następujących badań:

- a) badanie na obecność markera (TC – tetracyklin w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące wykonywane przez 3 ZHW (w Bydgoszczy, Ostrołęce i Opolu),
- b) test seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test - RFFIT) w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych; wykonywane przez 5 ZHW (w Krośnie, Poznaniu, Bydgoszczy, Ostrołęce i Opolu);
- c) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych,

wykonywane przez Krajowe Laboratorium Referencyjne dla
wścieklizny w Puławach.

**4.4.8. Regulacje prawne dotyczące odszkodowań dla właścicieli zwierząt
poddanych ubojowi lub zabitych**

Nie dotyczy

5. Ogólny opis kosztów i korzyści

Jest zawarty w ust. 8

6. Dane epidemiologiczne dotyczące rozwoju choroby w ostatnich 5 latach

6.1. Rozwój choroby:

6.1.1. Dane dotyczące rozwoju choroby

Nie dotyczy.

**6.1.1.1. Dane dotyczące stad^(a) (jedna tabela na rok dla
choroby/gatunku)**

Nie dotyczy

**6.1.1.2. Dane dotyczące zwierząt (jedna tabela na rok dla
choroby/gatunku)**

Nie dotyczy

6.1.2. Dane dotyczące rozwoju choroby

Nie dotyczy

6.2. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych:

6.2.1. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych (jedna tabela/rok/chorobę/gatunek)

Rok: 2003 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 578*	92,55%	18 366	235	16 578*	78,43%
Razem	16 578	92,55%	18 366	235	16 578	78,43%

* Liczba próbek przesłanych do badań

Rok: 2004 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 551 *	93,99 %	17 831	86	17 831 *	82,50 %
Razem	16 551 *	93,99 %	17 831	86	17 831 *	82,50 %

* Liczba próbek przesłanych do badań

Rok: 2005 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13 936	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %
Razem	13 936	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %

Rok: 2006 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów:., szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	10 859*	8 812*	20 132*	43	16 978*	16 058*
Razem	10 859*	8 812*	20 132*	43	16 978*	16 058*

* na podstawie wstępnych wyników badań

6.3. Dane o przypadkach (jedna tabela/rok/chorobę/gatunek)

Rok: 2003

Choroba^(a): Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	235
Razem	-	235

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
(c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2003

Choroba^(a): Wścieklizna Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	156
Razem	-	156

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
(c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2004

Choroba^(a): Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	86
Razem	-	86

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
(c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2004

Choroba^(a): Wścieklizna Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

<u>Choroba</u> ^(a)	<u>Wścieklizna</u>	<u>Gatunek zwierząt</u>	<u>Inne gatunki wrażliwe</u>
Region ^(b)		Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej		-	50
Razem		-	50

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
(c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2005

Choroba^(a): Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

<u>Choroba</u> ^(a)	<u>Wścieklizna</u>	<u>Gatunek zwierząt</u>	<u>Lisy wolno żyjące</u>
Region ^(b)		Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej		-	84
Razem		-	84

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
(c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2005

Choroba^(a): Wścieklizna Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

<u>Choroba</u> ^(a)	<u>Wścieklizna</u>	<u>Gatunek zwierząt</u>	<u>Inne gatunki wrażliwe</u>
Region ^(b)		Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej		-	54
Razem		-	54

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
(c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2006 **Choroba^(a): Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	43
Razem	-	43

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
(c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2006 **Choroba^(a): Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe**

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	39
Razem	-	39

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
(c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

6.4. Dane dotyczące statusu stad pod koniec każdego roku
Nie dotyczy

6.5. Dane o programach szczepień lub leczenia:

Rok: 2008 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis stosowanych szczepień, działań terapeutycznych lub innych: Wiosenna i jesienna akcja szczepień w 2008 roku obejmie obszar całego kraju (281 746 km² – powierzchnia objęta szczepieniem). Obie akcje będą prowadzone na tych samych zasadach, co w latach poprzednich. Planuje się wyłożenie co najmniej 20 dawek szczepionki/ km², w sumie – 11 269 876 dawek szczepionki zostanie rozdyskrybuowane w 2008 r.

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek produktu leczniczego	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-

6.6. Dane o zwierzętach wolno żyjących

6.6.1. Szacunki liczebności populacji zwierząt wolno żyjących

Rok: 2003 Metoda obliczania populacji^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	184 800	652 600	130 200	163 300
Razem	184 800	652 600	130 200	163 300

Rok: 2004**Metoda obliczania populacji^(a)**: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	187 200	667 600	133 400	160 500
Razem	187 200	667 600	133 400	160 500

Rok: 2005**Metoda obliczania populacji^(a)**: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	186 737	620 980	109 960	152 393
Razem	186 737	620 980	109 960	152 393

Rok: 2006 **Metoda obliczania populacji**^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	204 064	635 215	115 748	156 043
Razem	204 064	635 215	115 748	156 043

6.6.2. Monitoring zwierząt wolno żyjących (jedna tabela/rok/chorobę/gatunek)

Rok: 2003

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 587*	92,55%	18 366	235	16 587*	78,43%
Razem	16 587	92,55%	18 366	235	16 587	78,43%

*Liczba próbek wysłanych do badań

Rok: 2004 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %
Razem	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %

*Liczba próbek wysłanych do badań

Rok: 2005 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych testów użytych: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13 939	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %
Razem	13 939	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %

* na podstawie wstępnych wyników badań

Rok: 2006 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek dodatnich
Terytorium Polskiej	10 859*	8 812*	20 132*	43	16 978*	16 058*
Razem	10 859*	8 812*	20 132*	43	16 978*	16 058*

* na podstawie wstępnych wyników badań

6.6.3. Dane na temat szczepienia lub leczenia zwierząt wolno żyjących

Jak w 4.4.7.

Rok: 2002 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	km ²	Program szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	Liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312 678* (281 042)**	10 593 688	2 (wiosenna i jesienna)	10 593 688

* całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej
** powierzchnia objęta szczepieniem

Rok: 2003 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	km ²	Program szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	Liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312 678* (281 042)**	11 271 760	2 (wiosenna i jesienna)	11 271 760

* całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej
** powierzchnia objęta szczepieniem

Rok: 2004 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	km ²	Program szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	Liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312 678* (281 042)**	11 271 760	2 (wiosenna i jesienna)	11 271 760

* całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej
** powierzchnia objęta szczepieniem

Rok: 2005 Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	km ²	Program szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	Liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312 678* (281 042)**	16 575 557	2 (wiosenna i jesienna)	16 575 557

* całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej
** powierzchnia objęta szczepieniem

Rok: 2006 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	km ²	Program szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	Liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312 678* (281 042)**	12 906 008	2 (wiosenna i jesienna)	12 906 008

* całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej

** powierzchnia objęta szczepieniem

Rok: 2007 **Choroba: Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region	km ²	Program szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	Liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312 678* (281 042)**	11 269 876	2 (wiosenna i jesienna)	11 269 876

* całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej

** powierzchnia objęta szczepieniem

7. Cele
- 7.1. Cele związane z badaniami laboratoryjnymi
- 7.1.1. Cele związane z badaniami laboratoryjnymi
- 7.1.1.1. Liczba i rodzaj badań

Choroba^(a): Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	RFFIT	Lisy wolno żyjące	surowica	Kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Test na obecność markera (TC)	Lisy wolno żyjące	żuchwa	Kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Razem					42 786

7.1.1.2. Plany testów

Badania monitoringowe (RFFIT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie, przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt. Zgodnie z tym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każde 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliźnie.

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa – km ²	Powierzchnia objęta programem szczepień – km ²	Całkowita powierzchnia bytowania lisów wolno żyjących na terenie województwa, z którego lisy powinny zostać odstrzelone i dostarczone do badań monitoringowych	Liczba lisów, która powinna zostać odstrzelona w ramach programu monitoringu, w danym roku – 8 lisów /100km ²
1	2	3	4	5 = (4 x 8/100)
dolnośląskie	19 948,00	15 958,00	15 958,00	1 277
kujawsko-pomorskie	17 970,00	16 533,40	16 132,28	1 291
lubelskie	25 115,00	22 604,00	22 604,00	1 808
lubuskie	13 988,00	13 054,00	12 108,00	969
łódzkie	18 219,00	16 970,00	16 970,00	1 358
małopolskie	15 152,00	15 145,00	15 145,00	1 212
mazowieckie	35 579,00	32 717,00	32 717,00	2 617
opolskie	9 412,00	8 000,00	8 000,00	640
podkarpackie	17 926,00	16 133,00	14 726,21	1 178
podlaskie	20 180,00	18 162,00	18 162,00	1 453
pomorskie	18 293,00	18 293,00	11 374,85	910
śląskie	12 294,00	10 130,50	10 042,00	803
świętokrzyskie	11 672,00	10 500,00	10 500,00	840
warmińsko-mazurskie	24 203,00	21 483,00	21 483,00	1 719
wielkopolskie	29 825,60	25 359,00	25 359,00	2 029
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000,00	16 135,80	1 291
RAZEM	312 678,08	281 041,90	267 417,14	21 393

- 7.1.2. Cele testowania stad i zwierząt
- 7.1.2.1. Cele testowania stad: nie dotyczy
- 7.1.2.2. Cele testowania zwierząt: nie dotyczy
- 7.1.3. Cele testowania stad: nie dotyczy
- 7.2. Cele kwalifikacji stad i zwierząt: nie dotyczy
- 7.3. Cele szczepienia lub leczenia
- 7.3.1. Cele szczepienia lub leczenia
- Jak w 4.4.7.

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Całkowita liczba zwierząt objętych programem szczepień lub leczenia	Cele programu szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczipionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczipionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek produktu leczniczego	Liczba dorosłych zwierząt zaszczipionych	Liczba młodych zwierząt zaszczipionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 269 876	-	-

7.3.2. Cele szczepienia lub leczenia zwierząt dziko żyjących

Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierzęcia: Lisy wolno żyjące

Region	Km ²	Cele programu szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do podania w ramach akcji	Planowana liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do podania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	312678* (281 042)**	5 634 938	2 (wiosenna i jesienna)	11 269 876
Razem	312678* (281 042)**	5 634 938	2 (wiosenna i jesienna)	11 269 876

* całkowita powierzchnia Rzeczypospolitej Polskiej

** powierzchnia objęta programem szczepień

8. Szczegółowa analiza kosztów programu

Koszty	Wyszczególnienie	Liczba jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Kwota całkowita w zł*	Finansowanie z funduszy Wspólnoty (tak/nie)
1. Badania laboratoryjne					
1.1. Koszty badań	Test: RFFIT	21 393	93,40	1 998 106,20	nie
	Test: TC	21 393	77,70	1 662 236,10	nie
	Test: różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny	43	183,00	7 869,00	tak
	Test: jakość szczepionki (kontrola serii)	48	73,71	3 538,08	tak
1.2 Koszty pobierania próbek	Dostarczenie lisów do badań	21 393	25,00	534 825,00	nie
	RAZEM			4 206 574,38	
2. Szczepienie					
2.1. Zakup szczepionki		11 269 876	1,84	20 736 571,84	tak
2.2. Koszty dystrybucji		11 269 876	0,78	8 790 503,28	tak
	RAZEM			29 527 075,22	tak
	RAZEM			33 733 649,60	tak

Koszt jednostkowy zakupu 1 dawki szczepionki = 1,84zł / 3,9139 zł = 0,47 euro;

* są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości środków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2008

Koszt jednostkowy dystrybucji 1 dawki szczepionki = 0,78 zł/ 3, 9139 zł= 0,20 euro 1euro= 3, 9139 zł

Załącznik nr 1

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2002

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące												
	Zwierzęta domowe																						
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	niełoperz
	1	2								19	6			1					1				
		1								13	1								1				
	6	17								259	9			2	10	1			1				
										1	1												
										3					1								
	2	4								35					2								
	1	4	1							33	3			1					1				1
										4													
		6	17	1						128	1					3	2		1				
			3	33						86	24				5	3	1						
										1	2												1
		2								7													
										16													
		1	3	12						21	13				1	1							1
	12	18	5						255	35				3	3	2			5			1	
									3	1							1					1	
Razem	19	69	52						884	96				8	25	8	1	1	10				5

Zwierzęta domowe

140

Zwierzęta wolno żyjące

1038

RAZEM

1178

Załącznik nr 2

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2003

Obszar	Przypadki wścieklizny								Zwierzęta wolno żyjące															
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz	
		1								12	3			1										
	1		1							7	1													
	3	7								25	1				3									
										1														
		2								5					1									2
										2														
		1	4							13					2									
		2		14						19	5													
			1							2	1													
															1									
		1	1							4	1													
		2	4	10						23	22			1	3	2			2			1		
		9	10							120	20				2	1			1				3	
																						1		
Razem	19	29	26	0						233	54			4	11	2			3			1	6	

Zwierzęta domowe

74

Zwierzęta wolno żyjące

314

RAZEM

388

Załącznik nr 3

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2004

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące														
	Zwierzęta domowe										lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz	
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne			3													1
											3	1													
		5									19					2									
											3														
		1																						4	
											4													1	
		2	2								4		1												
				2							3	1													
											4														
																								2	
											2														
		2	1	6							12	3													
			1								31	5			1					1				2	
											1														
Razem	4	10	8	0						86	13		1	1	2				1				10		

Zwierzęta domowe

22

Zwierzęta wolno żyjące

114

RAZEM

136

Załącznik nr 4

Przypadki wścieklizny

Kraj:

Polska(POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV

2005

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące												
	Zwierzęta domowe																						
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleni	daniel	inne	niełoperz
										2				1									
										2					1								
	1																						
																							2
	dolnośląskie										2				1								
kujawsko-pomorskie																							
lubelskie																							
lubuskie	1																						
łódzkie																							2
małopolskie																							
mazowieckie																							
opolskie		2								7	1			1									
podkarpackie	1	2								15													
podlaskie										1													
pomorskie																							
śląskie																							
świętokrzyskie										1													
warmińsko-mazurskie	2	3	23	1						39	8												2
wielkopolskie	1									17	1			1									
zachodniopomorskie																							
Razem	5	7	23	1						84	10		0	3	1				0				4

Zwierzęta domowe

36

Zwierzęta wolno żyjące

102

RAZEM

138

Załącznik nr 5

Przypadki wścieklizny	Kraj:	Polska(POL)	Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):	I - IV	2006
-----------------------	-------	-------------	-----------------------------------	--------	------

Obszar	Przypadki wścieklizny								Zwierzęta wolno żyjące															
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jelen	daniel	inne	nietoperz	
																							1	
										11	1													
																								1
			1								3													
				1							6													
			1	6							7	1												
																								1
										</														

Zwierzęta domowe	19
Zwierzęta wolno żyjące	63
RAZEM	82

**CENTRUM OBSŁUGI KANCELARII PREZESA RADY MINISTRÓW
WYDZIAŁ WYDAWNICTW I POLIGRAFII**

PRENUMERATA 2008

(Ceny brutto — stawka VAT 7 %)

Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej — 1611 zł
Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej Monitor Polski — 488 zł
Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej Monitor Polski „B” — 3348 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Edukacji Narodowej — 11 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Finansów — 181 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Infrastruktury — 281 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego — 132 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Skarbu Państwa — 17 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji — 104 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Środowiska i Głównego Inspektora Ochrony Środowiska — 138 zł
Dziennik Urzędowy Ministra Zdrowia — 144 zł
Dziennik Urzędowy Głównego Urzędu Miar — 70 zł
Dziennik Urzędowy Urzędu Komunikacji Elektronicznej — 502 zł
Służba Pracownicza — 102,72 zł

(Ceny brutto — stawka VAT 0 %)

Dziennik Urzędowy Komisji Nadzoru Finansowego — 180 zł
Polityka Społeczna — 100 zł
Przegląd Legislacyjny — 297 zł

Cena prenumeraty nie obejmuje załączników

Zamówienie na prenumeratę prosimy składać listownie pod adresem:

CENTRUM OBSŁUGI KANCELARII PREZESA RADY MINISTRÓW WYDZIAŁ WYDAWNICTW I POLIGRAFII
ul. Powińska 69/71, 02-903 Warszawa

faksem 0-22 694-62-06 lub pocztą elektroniczną: dziust@cokprm.gov.pl,
wydawnictwa@cokprm.gov.pl

Dodatkowe informacje można uzyskać pod numerami telefonów:
0-22 694-67-52, bezpłatna infolinia 0-800 287-581 (czynna w godz. 7³⁰–15³⁰)

**CENTRUM OBSŁUGI KANCELARII PREZESA RADY MINISTRÓW
WYDZIAŁ WYDAWNICTW I POLIGRAFII**

informuje o możliwości zakupu załączników

Szczegółowe warunki techniczne dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunki ich umieszczania na drogach

Załącznik do Dz. U. z 2003 r. Nr 220, poz. 2181

— cena brutto 244,50 zł

Wykaz substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem

Załącznik do Dz. U. z 2005 r. Nr 201, poz. 1674

— cena brutto 82,80 zł

Wymagania Dobrej Praktyki Wytwarzania

Załącznik do Dz. U. z 2006 r. Nr 194, poz. 1436

— cena brutto 100,40 zł

Umowa Europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) — obowiązująca od dnia 1 stycznia 2007 r.

Załącznik do Dz. U. z 2007 r. Nr 99, poz. 667

Wersja polska 2 tomy

— cena brutto 609,00 zł

Wersja angielska 2 tomy

— cena brutto 670,10 zł

Ochrona Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000

Załącznik do Dz. U. z 2007 r. Nr 179, poz. 1275

— cena brutto 423,50 zł

Wersja elektroniczna NATURA 2000 płyta DVD

— cena brutto 58,00 zł

Polska Klasyfikacja Działalności (PKD)

Załącznik do Dz. U. z 2007 r. Nr 251, poz. 1885

— cena brutto 270,70 zł

Wszyscy zainteresowani wydawnictwami proszeni są o przesyłanie zamówień pod adresem:

Centrum Obsługi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Wydział Wydawnictw i Poligrafii,

ul. Powińska 69/71, 02-903 Warszawa,

faksem 0-22 694-62-06,

e-mail: wydawnictwa@cokprm.gov.pl, dziust@cokprm.gov.pl

W zamówieniu prosimy określić formę płatności: przelewem płatne z góry lub za pobraniem pocztowym.

Dodatkowe informacje pod numerami telefonów: 0-22 694-67-52,

bezpłatna infolinia 0-800 287-581 (czynna w godz. 7³⁰–15³⁰)

PEŁNA OFERTA NA STRONIE INTERNETOWEJ: www.cokprm.gov.pl

Exemplarze bieżące oraz archiwalne można nabywać:

- w Wydziale Wydawnictw i Poligrafii Centrum Obsługi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, ul. Powińska 69/71, 02-903 Warszawa, tel. 0-22 694-67-52 — na podstawie nadesłanego zamówienia (wyłącznie sprzedaż wysyłkowa);
- w punktach sprzedaży Dziennika Ustaw i Monitora Polskiego w Warszawie (sprzedaż wyłącznie za gotówkę):
 - ul. Powińska 73, tel. 0-22 694-62-96
 - al. Szucha 2/4, tel. 0-22 629-61-73

**Reklamacje z powodu niedoręczenia poszczególnych numerów zgłaszać należy na piśmie do Wydziału Wydawnictw i Poligrafii
Centrum Obsługi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, ul. Powińska 69/71, 02-903 Warszawa,
do 15 dni po otrzymaniu następnego numeru**

O wszelkich zmianach nazwy lub adresu prenumeratora prosimy niezwłocznie informować na piśmie Wydział Wydawnictw i Poligrafii
Centrum Obsługi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

Dziennik Ustaw i Monitor Polski (spis treści) dostępne są w Internecie pod adresem www.cokprm.gov.pl

Wydawca: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Redakcja: Rządowe Centrum Legislacji — Redakcja Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej
oraz Dziennika Urzędowego Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”,
Al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warszawa, tel. 0-22 622-66-56

Skład, druk i kolportaż: Wydział Wydawnictw i Poligrafii Centrum Obsługi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
ul. Powińska 69/71, 02-903 Warszawa, tel. 0-22 694-67-52; faks 0-22 694-62-06
Bezpłatna infolinia: 0-800-287-581 (czynna w godz. 7³⁰–15³⁰)
www.cokprm.gov.pl
e-mail: dziust@cokprm.gov.pl, wydawnictwa@cokprm.gov.pl

DU 0064 2008 wyd.00

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów w Wydziale Wydawnictw i Poligrafii Centrum Obsługi Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
ul. Powińska 69/71, 02-903 Warszawa